

Nēgi aizpeld Ventā

Valsts vides dienesta galvenais inspektors Jānis Sprugevics, vecākais inspektors Viesturs Cimermanis un zivju audzētavas Pelči vadītājs Valdis Plaudis pie Ventas nēgu izlaišanas brīdī.

Četras dienas darba, un tonna ar nēgiem peld Ventas augštecē. Tas darīts tāpēc, lai apaļmutnieku skaitu upē pavairotu, jo zinātnieki izpētījuši, ka nēģis mūszemē ir gana svarīgs kā ekonomiskajā, tā gastronomiskajā ziņā.

Institūta Bior zivju audzētavas Tome filiāles Pelči vadītājs Valdis Plaudis skaidro, ka nēģiem šī ir palīdzība, proti, Ventā tie ir, bet reti kurš tiek pāri rumbai. Tad nu zinātnieki lēmuši, ka Ventas augštecē jāsalaiž pieaugušie apaļmutnieki, lai tie vairojas. Izlaižot nēģus virs rumbas, tie tiek uz brīvajām nārsta vietām augšpusē un veiksmīgi nārsto, jo konkurence nav liela. Pēc pāris gadiem tie Ventā atgriezīsies jau daudz lielākā skaitā un ieguvēji būs gan zvejnieki, gan tie, kuriem nēģis ir gardums. Jo lielāks oficiāli nozvejoto apaļmutnieku skaits, jo zemāka cena. Šī nav pirmā reize, kad nēģi Ventā ielaisti dažādās vietās, bet apjoma ziņā iespaidīgākā gan. Vairākos piegājienos upē nonākuši 1000 kg, kas nozvejoti Sakas upē Pāvilstas pusē.

Tas, ka nēģis Latvijā galdā tiek celts biežāk nekā Lietuvā,

parādās Bior pērnajā pētījumā. Pēdējā desmitgadē skaits būtiski samazinājies cilvēku radīto upju aizsprostu dēļ, piemēram, tādi ir papes fabrikas aizsprosti pietekām Rīvā, Lubes dzirnavas Rojā u.c. Tieši nēģi veido ceturto daļu no kopā nozvejotā, pēc tam ir plauži un līdakas. Gada lielākā nozveja parasti reģistrēta novembrī un decembrī.

Nēģu resursi ir ierobežoti, tomēr Kurzemē šī zveja svarīga gan saimnieciskajā ziņā, gan tradicionālo vērtību saglabāšanā. Tā sniedz papildu ienākumus zvejniekiem. Lai arī zvejā un apstrādē tiek izmantoti mūsdienīgi materiāli, nodarbe saglabājusi vēsturisko pieceju. Pētnieki secinājuši, ka Lietuvas zvejnieki noķer tikai sešas septiņas tonnas gadā, kamēr Kurzemē lomi ir 14–30 tonnu. Turklāt lietuviešiem nēģu ēšanas tradīcija gandrīz zudusi. Kaimiņos tikai viens restorāns ēdienkartē iekļāvis svaigus nēģus. Arī cena abās valstīs būtiski atšķiras, tāpēc Lietuvas zvejnieki tos labprātāk pārdod Latvijas uzņēmējiem.

Alberta Dintera teksts un foto

Alkohols, narkotikas, neciešami apstākļi mājās, kuru dēļ jaunieši spiesti iet no tām prom.

Vai kāds viņiem var palīdzēt?

Ko iesaka Edijs Klaišis?

→ 6.–7. lpp.

Kuldīgas fizioterapeite **Māra Laube** ar vīru **Jāni** un četriem bērniem pārcēlušies uz Vilgāli.

Kādi ir ieguvumi?

→ 5. lpp.

Kam jānotiek, lai tie, kuri brauc ar benzīna auto, pārsētos elektroautomašīnā vai uz divriteņa?

→ 2. lpp.

Kas kultūrā
Kurzemē

Meklējiet iekšlapās!

FOTOKONKURSS

Adventes
vainags
mūsmājās

Pašdarināto vainagu
attēli
līdz 14. decembrim
jāsūta e-pastā:
konkursi@
kurzemnieks.lv.

Var pievienot īsu
aparakstu, kā ģimenē svinat Ziemassvētkus.
Neaizmirstiet norādīt vārdu un uzvārdu!

Trīs oriģinālāko darbu autori saņems
mēneša abonementu *Kurzemnieka*
elektroniskajai versijai.

Piektdien, 3. decembrī:

- Ieskats slimnīcas ikdienā.
- Zemi art vai neart?
- Kas jauns Nīkrācē.
- Trenere Linda Vainovska.
- Elektrība dārgāka: kā ietaupīt.

REDZĒJUMS

Ķert
vai
neķert?

Alberts Dinters

Spraigas diskusijas TV24 raidījumā *Preses klubs* raisījis video, kurā redzams, kā policija galvaspilsētas ielās dzenas pakaļ ātruma pārkāpējam. Tas pa ielu traucās nevis ar 50 km/h, bet 90 km/h. Kad viņam aiz muguras parādījās ceļu policija, ātrums vēl palielinājās, un sākās bīstama manevrēšana. Diskusijas izvērtās par to, cik droša ir šāda pārkāpēju dzenāšana apdzīvotā vietā, jo kā likums – pārkāpējs, ja tā būs sadomājis, muks, cik spēka. Cik tur vajag, lai bēgošais pieļautu kļūdu, automašīna tiktu sanesta un notiktu traģēdija, piemēram, ietriecoties pretimbraucošā auto vai gājējos.

„Policija ik dienu dzenas pakaļ lielceļa huligāniem, kuri rupji pārkāpj likumu. Un situācijas pierāda, ka likumsargu trūkums ir jūtams.”

Nav noslēpums, ka daudzās Latvijas pilsētās ir vairāk vai mazāk attīstīts videonovērošanas kameru tīkls, kurā gana labi var redzēt, kādā virzienā likumpārkāpējs dodas. Kāpēc policija to neizmanto, lai vainīgo noķertu klusi, mierīgi un bez liekas pakaļdzīšanās? Labs jautājums, kas palika bez atbildes. Vai videokameras var fiksēt ātrumu, ar kādu pārkāpējs traucas? Vai aculiecinieks uz aci var noteikt, kāds ir ātrums? Vai videokameras var fiksēt, kurš cilvēks pie stūres? Vai mūsdienu tehnoloģijas ir tam gatavas? Pieļauju, ka ne. Tādēļ visdrošākais veids ir verificētās kameras, kas atrodas policijas automašīnās. Ja ielu huligāns, pārkāpjot likumu, ilgāku laiku braucot lielā ātrumā, uztriektos citam spēkratam vai notriektu cilvēku un aiz tā neviens neredzētu pakaļ dzenošos policijas auto, vai man' dieniņ, kā sabiedrība, visticamāk, gānītu likumsargus par to, ka viņi nav spējuši savlaicīgi reaģēt un vainīgo noķert!

Nu, būsīm godīgi: lielai daļai iedzīvotāju policijas darbības jebkāda situācijā liksies aplamas. Diemžēl tas parāda, cik augstā cieņā turam tos cilvēkus, kuri dienestu pilda bez ierunām, godprātīgi un kā pienākas. Un darbinieku trūkst.

Par Kurzemnieku

Tagad, kad notiek preses abonēšana nākamajam gadam, uzrunājam bijušos kolēģus, jautājot, kādu viņi atceras darbu redakcijā un kādu saskata drukāto mediju nākotni.

Ar savām emocijām, ne preses relizēm

Andis Rozītis, SIA *Kurzemes vārds* izpilddirektors Liepājā:

– *Kurzemniekā* biju izpilddirektors no 1999. līdz 2004. gadam. Tas laiks palicis atmiņā ļoti skaists un gaišs.

Šajā laikā esmu arī izveidojis vienu rakstu. Braucu uz Rīgu, un redaktore Daiga Bitiniece saka: „Pa ceļam tu man varētu atvest arī kādu rakstu!” Saku – nekādas problēmas. Atnākusi preses relize no muzeja Rīgā, kur notiek *Latvijas balzama* alkohola degustācija. Aizbraucu – vestibilā trīs aktieri sēž uz dzer šņabi. Izskatās tik skaisti kā gleznā! Atgriežos Kuldīgā, Daiga saka: „Raksti!” Es ņemos, mokos, pētu to relīzi. Žurnālists Edgars Liepiņš, toreiz redaktors vietnieks, jautā, ko esmu uzrakstījis. Saku: uzrakstīju kaut ko pēc relīzes, bet nav labi. Sāku stāstīt par pasākumu, cilvēkiem, par to, cik skaisti viņi izskatījās. Edgars saka: „Nu, ko tad mokies ar to relīzi? Ņem un raksti pats!” Tas man palicis atmiņā, un tagad visiem saku: vajag runāt ar savām emocijām, skatīties ar savām acīm, nevis ņemt kāda cita atsūtītu tekstu, pēc kura kaut ko samocīti uzrakstīt.

Kurzemnieku palasu arī Liepājā, ja kāds eksemplārs nokļuvis *Kurzemes Vārda* redakcijā. Protams, tad izlasu visu. Pirmā lieta, ko apskatu, ir līdzjūtības. Pāris reižu, ieraugot, kurš aizgājis, bijis tā, ka žoklis atkaras...

Runājot par laikraksta misiju, avīzes ir ļoti dažādas. Ir tādas, kas tiešām kalpo sabiedrības interesēm un ir radošas. Tad tūlīt skaidrs, kāpēc gribētu tādu avīzi pasūtīt. Citas diemžēl ir ierakumu otrajā pusē un pārdevušas sevi pašvaldībai vai ekonomiskiem grupējumiem, kas dienas ritmu novadā grib kontrolēt. *Kurzemnieks* misiju kalpot sabiedrībai izpilda par visiem 100 procentiem! Maketa vieglums, ko kolēģi tur radījuši, pavisam noteikti atšķiras no citām avīzēm. *Kurzemnieku* vienmēr esmu uztvēris kā savu avīzi, lai arī strādāju Liepājā.

Atceros, kā veidojām *Kurzemnieka* mājaslapu. Bija nemitīgas diskusijas, cik bieži un ko tur liksim iekšā vai tik digitālā versija neizēdīs drukāto. Atceros, ka Daiga teica: „Mums jāiet līdzī laimam un jābūt mūsdienīgiem!” Tolaik tādu mājaslapu,

kurās publicēts nopietns saturs, bija ļoti maz – *Kurzemnieks* viens no pirmajiem to izveidoja. Arī lielais portāls *Liepājniekiem* mums zvanīja, jautāja, ko taisām, ko publicēsim. Edgars Liepiņš bija nobažījies, kā pelnīsim naudu, ja neviens neabonēs – lasīs tikai digitālo versiju. Es teicu: „Sekosim līdzī laimam, turēsim īkšķi uz pulsa.” Bet, palaižot lapu *Kurzemnieks.lv*, nekas šausmīgs nenotika.

Nākotnē digitālais formāts varbūt tomēr spēš izēst drukāto, taču vietējais saturs vienmēr būs pieprasīts. Un joprojām daudzi dod priekšroku drukātai, taustāmai avīzei.

TRIS PAR VIENU

Benzīna auto un klimats

Eiropas Savienības zaļais kurss ved uz siltumnīcu efekta gāzu emisijas samazināšanu, tāpēc atbrīvošanās no vieglajiem iekšdedzes auto ir neizbēgama. Kam būtu jānotiek, lai rūdīts autobraucējs pārsēstos elektroautomāšīnā, sabiedriskajā transportā vai uz divriteņa?

LAI IZMĒĢINA JŪSMIŅI – NETRACINIET LAUCINIEKUS!

1. Kristaps Skutelis, IT speciālists, elektroauto testētājs:

– Tā ļoti abstrahējoties, jājautā, vai to vajag. Ja izrādās, ka sabiedriskais transports, elektroauto vai zirgu pajūgs ir ērtāks, tad agrāk vai vēlāk process aizslīdēs tajā virzienā. Kamēr neizpildās visi priekšnosacījumi tam, ka cits pārvietošanās veids kļūst ērtāks un lētāks, nekā nebūs. Visi zaļo kursu ignorēs, jo ir skaidrs, ka vidusmēra cilvēkam elektroauto nav nedz pieejams,

JĀBRAUC MAZĀK, NEVIS LĒTĀK

2. Pauls Timrots, auto un satiksmes eksperts:

– Uz ko cilvēkus piespiež, to arī viņi dara. Kā piespiež? Ar maku. Padarot vienu lētāku, otru dārgāku. Kā tu pierunāsi Kuldīgas iedzīvotājus novembrī uzkāpt uz riteņa un braukt uz darbu? Nu, labi, jums tur – kas nekāit, attālumam nav lieli. Bet, ja tas jādara Rīgā? Darbs, kursi, bērnu dārzā, skolas utt.

LATVIJĀ TAS BŪTU GRŪTI

3. Gatis Rožkalns, automācības instruktors:

– Gan jau kaut kādā mērā tas ir iespējams. Droši vien alternatīvas ir nepieciešamas, bet tādas, lai, mašīnu iegādājoties, iespējas būtu līdzvērtīgas. Taču mēs zinām, kāds ir elektroauto tirgus: pieejamība, cenas. Līdz ar to dzīvojam tā, kā

nedz vajadzīgs.

Kad testēju elektroauto, es tos salīdzinu ar citiem elektroautomobiļiem, nevis parastajiem spēkratiem. Visiem auto ir tādi aspekti, kas ir salīdzināmi, un tādi, kas ne. Šobrīd nav jēgas visiem braucamos nomainīt pret elektromašīnām – kaut vai attāluma dēļ. Daži brauc maz, daži ļoti daudz. Ja arī brauc daudz, nu, nav tās tehnoloģijas draudzīgas. Man ļoti patika teiciens: jā, skaidrs, ka viss virzās uz to, lai lielākā

Valsts šajā jomā nevar neko būtisku subsidēt. Padomājiet, kādi nodokļi valsts makā iekrīt no degvielas tirdzniecības! Kas notiks, ja pēkšņi sāks aicināt degvielu neliet un nebaupt? Valsts bankrotēs. Padomāsim, cik liela nauda aizies secen, ja vairs nebūtu kaut 20% no šoferiem! Neviens nav izveidojis plānu, kā kompensēs nodokļus, ja cilvēki nebūtu ar iekšdedzes auto. Valsts sistēmai vismaz pašlaik tas nav

varam iztikt.

Vai tas būtu labi un pareizi? Jā, tam es piekrišu. Cilvēku mazāk nekļūst. Esam taču dzirdējuši, ka ir tādas Eiropas Savienības valstis, kuras jau diezgan strikti vērsas pret automašīnām ar dīzeļmotoriem. Latvijā neredzu iespēju, ka pāreja uz elektroauto varētu noritēt raiti. Iespējams, to veicinātu

daļa cilvēku izmantotu elektroauto, bet nav vajadzības tracināt Juri, Jāni vai Pēteri laukos, kuriem tas nav aktuāli. Pirkspējas vai infrastruktūras dēļ. Šie auto patiesībā ir attīstības sākuma fāzē. Lai jūsmiņi tos pārķ, testē, maksā par jaunu tehnoloģiju izstrādi, lai tās kļūtu lētākas, lai palielinās attālums, ko var nobraukt ar vienu uzlādes reizi, lai attīstās infrastruktūra, un tad jau varēs sākt domāt arī *homo sapiens vulgaris* (parastais cilvēks – red.).

izdevīgi – jāmeklē cits risinājums. Jā, mēs katrs pats varam savā saimniecībā naudu ietaupīt, braucot uz darbu ar *ričuku* un netērējot degvielu.

Un vēl – kā elektroauto samazinās sastrēgumus? Nekā. Līdz ar to, vai *ķezāmieš* ar elektrību, ko ražojam no visa kā, vai ar benzīnu, satiksmei lielas starpības nav. Jautājums ir nevis *Kā braukt lētāk*, bet *Kā braukt mazāk*.

valsts līdzmaksājums, bet, ja jau tagad neredzam iespēju palielināt pensijas un algas, tad uz valsts atbalstu nevaram cerēt. Ja elektromašīnas kļūtu pieejamākas, tad daudzi tajās pārsēstos un izmantotu to, kas mazāk kaitē cilvēkiem, dabai.

Alberts Dinters

RUNĀ SPECIĀLISTS

Svētkos gaidāmi pārsteigumi

Dace Reinkopa, Kuldīgas novada pašvaldības kultūras nodaļas vadītāja:

– Pašlaik visi kultūras pasākumi tiek rīkoti zaļajā režīmā, ievērojot epidemioloģiskos norādījumus un vadlīnijas, kādas noteiktas visām kultūras iestādēm. Domāju, ka tie, kuri strādā kultūras institūcijās, dara visu, lai pasākumi varētu notikt. Ar turpmāko pasākumu plānu var iepazīties gan Kuldīgas novada mājaslapā, gan vietnē *Visit Kuldīga*, izlasīt *Kuldīgas novada vēstis*. Es sliecos domāt, ka mēs, kultūras darbinieki, cenšamies domāt optimistiski, jo nav tomēr tā, ka nekas nedrīkst notikt. Galvenais – ir jābūt radošai pieejai un jābūt elastīgiem, lai situācijai pielāgotos un kultūras pakalpojumus cilvēkiem spētu nodrošināt.

Runājot par Ziemassvētkiem, varu teikt, ka svētku noskaņa būs gan pagastos, gan pilsētās Skrundā un Kuldīgā. Par Kuldīgas svētku noformējumu domā būvvaldes vadītājas vietniece vides pārvaldībā Inese Sulojeva, ieguldot dekorāciju tapšanā daudz radošu ideju un savu mīlestību. Nedēļas nogalē svētku rotā iedegsies Ziemassvētku egle Rātslaukumā un Pilsētas laukumā Kuldīgā, kā arī egle pie Skrundas kultūras nama. Līdzīgi notiks arī citur novadā, tikai diemžēl šajā gadā bez atklāšanas pasākumiem. Domāju, ka līdz ar rotājumiem cilvēku izjūtās noteikti ienāks svētku noskaņa.

Vienmēr ir ierasts, ka Ziemassvētkos neiztrūkstoši tiek organizēti tirdziņi. Arī šajā gadā tas tomēr būs atļauts, un noteikumus vairāk zina *Kuldīgas komunālie pakalpojumi* – tā ir šī uzņēmuma kompetence.

Radoši strādājam arī pie tā, lai novada iedzīvotājiem tiešsaistē sagādātu Vecgada pārsteigumu, kurā atskatīsimies uz šajā gadā paveikto, runāsim par panākumiem, tiksimies ar interesantiem cilvēkiem, muzicēsim kopā ar māksliniekiem un aicināsim mūsu iedzīvotājus rast kopības izjūtu pie ekrāniem.

Lai visiem gaišs un sirsnīgs Ziemassvētku gaidīšanas laiks!

LASĪTĀJS VAICĀ

Sagrautā pietura novākta

18. oktobrī ceļā Kuldīga–Renda vadītājs ar vieglo automašīnu ietricās autobusu pieturā *Skujnieki*. 17. novembrī bija redzams, ka atjaunošana nav sākta. Kad paredzēts pieturu atjaunot vai vismaz savest tādā kārtībā, lai cilvēki var to izmantot?

Kurzemnieks pārliecinājās, ka Latvijas svētku priekšvakarā un mēnesi pēc negadījuma nojume joprojām bija sadragāta, tā bija bīstama, cilvēku atrašanos zem tās ierobežoja vien divi stabiņi. *Latvijas Valsts ceļu* pārstāve Anna Kononova atbildi sniedza 22. novembrī, un tā bija lakoniska: „Bojātā nojume ir demontēta. Plānots, ka nākamgad tur varētu tikt uzstādīta jauna. Precīzāku informāciju patlaban nevaru sniegt, tiks iesaistīti arī apdrošinātāji.”

Alberta Dintera teksts un foto

Augšējā attēlā – *Skujnieku* pietura Rendā 17. novembrī, apakšējā – 24. novembrī. Jaunu nojumi, zem kuras patverties no lietus un sniega, *Latvijas Valsts ceļi* sola nākamgad.

NUMURA FOTO

Radošā centra *Open* dibinātāja Edija Klaiša uzņemts foto kādā jauniešu centrā. Aizmigušais pusaudzis apkēris mīļmantiņu. Edija paraksts: „Kā visvairāk pietrūkst mūsu jauniešiem? Spriediet paši!”

LASĪTĀJS VAICĀ

Darbiniekiem – kovida paštests

„No kura brīža un cik bieži strādājošajiem būs jāveic Covid-19 paštests,” vaicā lasītāji.

Kurzemnieks noskaidroja, ka, sākot ar 6. decembri, visiem klātienē strādājošajiem būs vajadzīgs Covid-19 paštests vismaz divas reizes nedēļā. Tas attieksies arī uz cilvēkiem, kas pret kovidu ir vakcinēti vai slimību pārslimojuši. Šādu kārtību atbalstījusi valdība. Gan publiskajā, gan privātajā sektorā strādājošajiem testus iepirks valsts.

Īsumā:

- visiem, kuri strādā klātienē, Covid-19 paštests būs vajadzīgs divreiz nedēļā;
- paštestus nodrošinās valsts, līdz 6. decembrim vēl domās, kā tos izdalīt;
- viens no piedāvājumiem – izdalīt varētu pašvaldība;
- testu iegāde varētu maksāt ap 15 miljoniem eiro;
- ar testiem iecerēts panākt pēc iespējas mazāku saslimstību, bet svarīga arī vakcinācija.

AKTUĀLAIS JAUTĀJUMS

No 6. decembra tiem, kuri strādā klātienē, būs vajadzīgi regulāri kovida paštesti. Vai, jūsuprāt, tie būs noderīgi?

Anita Griškēvica, pensionāre:

– Tā kā esmu pensionāre, man tas nav aktuāli. Man Covid-19 sertifikāts ir – viss kārtībā. Tomēr līdz galam droši nejūtos, jo slimu arī tie, kas vakcinēti. Bet es kā vecāks cilvēks daudz apkārt nesaigāju. Uz veikalu, protams, eju, jo kaut kā jāizdzīvo ir. Slimību mājās var atnest arī mazbērni, taču pagaidām mums ģimenē viss labi. Vīrs strādā kokapstrādē, dēļ – metālapstrādē, un man šķiet, ka viņiem šādu testu darba devējs vēl neprasa, bet sertifikāti ir abiem.

Kristīne Sausserde, statistiķe Centrālajā statistikas pārvaldē:

– Esmu par šādiem testiem dzirdējusi, bet klātienē nestrādāju, tāpēc man tas nav svarīgi. Ja strādātu klātienē, tad zinu, ka tas būtu jādara. Domāju, ka testi dod papildu drošību, noteikti ir vērts tos taisīt. Ja cilvēks vēl nenojauš, ka ir saslimis, tad tests to uzrāda.

Dzintra Fiļippova, vecvecmāmiņa:

– Nevaru uzreiz iedomāties cilvēku, kas strādātu un taisītu tādus testus. Es jau sen vairs nestrādāju, tādēļ grūti spriest. Tas ir individuāls jautājums – pagaidām katrs pats par to domā. Diez ko šiem testiem laikam uzticēties nevar. Cik tā ir taisnība – nezinu. It kā jau tas ir svarīgi paša drošībai, bet ir liels *bet*.

Saskāros ar vienu cilvēku, kurš bija jāved uz aprūpes centru, un viņam jāveic lielais Covid-19 tests, taču nesen tas jau nodots. Neko nevar darīt – jātaisa atkal no jauna. Tad kāda jēga tam visam bija, nezinu.

Ilze Razgale, pirmsskolas skolotāja bērnudārzā *Biūte*:

– Par testiem zinu. Mums darbavietā gan vēl šie nav jātaisa. Testi bija tikai tiem, kas vēl nebija pabeiguši vakcināciju. Bet domāju, ka paštesti jau ir pieteikti un būs, jo mēs strādājam klātienē. Nezinu, vai tie ir vajadzīgi, ja visi ir potēti.

Matīss Beike, skolnieks:

– Zinu, ka ar šādiem testiem var strādāt klātienē. Mācos Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikumā, kur šos testus nodod skolotājas. Ne skolēniem, ne skolotājiem nepatīk, ka tie jātaisa tik bieži. Skolēniem biežāk tiek doti siekalu testi, par skolotājiem gan nezinu. Domāju, ka testi ir vajadzīgi.

Linards Ņikiforovs, traktortehnikas operators:

– Neesmu par tādiem dzirdējis. Strādāju lauksaimniecībā. Mums visi ir potēti, un pašreiz tēma par testiem darbavietā mums nav aktuāla. Kad radās jautājums par potēšanos, darba devējs centās stimulēt un skaidrot, kādēļ vajadzētu vakcinēties tiem, kas to vēl nav izdarījuši. Darbvietā divi vēl nav potēti, un viņi domā ziemas mēnešos iet bezdarbniekos, tādēļ vajadzību potēties nejūt. Mums jau darbs ir ārā, kā saka – traktorā esi viens un izolēts. Septiņos no rīta iekāp un desmitos vakarā izkāp. Vienīgais, ko esi redzējis: ka atved pusdienas un vakariņas. Noteikti arī mums būs vajadzīgi paštesti, jo drošāk būtu strādāt, zinot, ka visi esam veseli. Pirms pāris dienām jutos diezgan slikti, pateicu to darbā un aizgāju mājās. Izgāju testus un pirmdien atgriezos darbā. Pagājušogad, kad biju bezdarbniekos, kovidu izslimoju. Palika arvien sliktāk, naktī pamodos no kakla sāpēm. Domāju: iešu iedzert tableti pret angīnu, iemetu mutē kā plastmasas gabalu bez garšas un sapratu, ka kaut kas nav. No sievas parfimērijas galdiņa uzpūtu sev smaržu, ar kuru pat bokseri no nokauta var piecelt augšā un ko var sajukt kilometra rādiusā. Iepūtu sejā un neko nejutu – sapratu, ka būšu noķēris kovidu.

Amanda Gustovska, Lailas Liepiņas foto

Saslimušo kļuvis nedaudz vairāk

Nedēļas laikā Kuldīgas novadā vērojams neliels Covid-19 saslimstības pieaugums – tas redzams portālā Data.gov.lv.

No 22. līdz 28. novembrim mūšpusē saslimuši 89 iedzīvotāji, pirms nedēļas tādi bija 54 cilvēki. 22. novembrī (kopš jūlija) skaits bija 1991, nu tas pakāpies līdz 2080. Savukārt divu nedēļu kumulatīvais rādītājs uz 100 tūkstošiem nokritis no 174 uz 147.

Uzposties, lai priecīgāks laiks

Arī šogad tiek rīkots konkurss *Ziemassvētki Kuldīgas novadā, tā lēmuši domes deputāti*.

Žūrija vērtēs skatlogus, ēku fasādes, priekšpagalmus, privātmājas un viensētas, oriģinālākos dekorus un ar rokām veidotos rotājumus. Pirmās vietas ieguvējs katrā grupā saņems 75 eiro, pārējie – atzinību. Līdz 20. decembrim pieteikumi gaidīti gan no privātpersonām, gan juridiskām personām, tostarp pašvaldības iestādēm. Anketas var saņemt domes apmeklētāju centrā Kuldīgā, Baznīcas ielā 1, vai pagasta pārvaldēs, tās var aizpildīt arī pašvaldības mājaslapā www.kuldiga.lv.

Stipendijas jaunajiem mediķiem

Novada domes deputāti piešķirusi stipendiju četriem jauniem mediķiem, kuri strādās Kuldīgas slimnīcā. Nolemts arī izsludināt pieteikšanos ģimenes ārstu rezidentu stipendijai.

Piešķiršanas kārtību nosaka pašvaldības saistošie noteikumi. Jānis Cimermanis ir Latvijas Universitātes (LU) otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas *Ārstniecība* sestā kursa students, un viņam stipendija būs 50% no valstī noteiktās minimālās algas – 250 eiro mēnesī. Anna Kavecka ir Rīgas Stradiņa universitātes pirmā gada rezidente programmā *Pediatrija*, Zane Činokajeva – LU pirmā gada rezidente apakšprogrammā *Anestezioloģija un reanimatoloģija*, Jūlija Beate Ķeruze – LU pirmā gada rezidente apakšprogrammā *Internā medicīna*. Viņām stipendija būs 100% no minimālās algas – 500 eiro mēnesī. Visi šo atbalstu saņems līdz studiju beigām.

No nākamā līdz 2024. gadam seši ģimenes ārsti Kuldīgas novadā būs tādā vecumā, ka var doties pelnītā atpūtā, tāpēc svarīgi ir atrast jaunus speciālistus. Pieteikties var no 1. decembra līdz 10. janvārim, bet stipendijas piešķiršanu vērtēs komisija, ko vadīs domes priekšsēdes vietnieks Artis Roberts, tajā darbosies arī Kuldīgas slimnīcas valdes priekšsēdis Agris Rozenfelds, domes priekšsēdes vietniece Nellija Kleinberga, izpilddirektore Ilze Dambīte-Damberga un izglītības nodaļas vadītāja Santa Dubure.

NO KĀRTĪBAS SARGĀTĀJU IKDIENAS

Brauc sānslidē, sūta nepiedienīgas izziņas

Stāsta Kuldīgas novada pašvaldības policijas priekšnieks Kaspars Šabāns.

22. novembris. Piecos no rīta dodamies uz Kaļķu ielu kādai automašīnai logā ielīmēt protokolu, jo tā novietota, pārkāpjot satiksmes noteikumus. Kad gaisma aususi, braucam uz Īvandi un Ēdoli, bet tur viss mierīgi. Dienas vidū sākam pieskatīt kārtību pie vakcinācijas centra. Pa to laiku mums zvana, ka Liepājas ielā atrodas vīrietis, kura izskats nav cilvēka cienīgs. Nogādājam mājās un pasniedzam protokolu. Dienas vidū kāds šoferis Grants un Pļavas ielas krustojumā nolēmis pārbaudīt spēkrata spējas sānslidē – ziņojam Valsts policijai (VP). Vakarā zvana no Gaismas ielas, ka kāds daudzoties gar logiem. Apkārti apskatām, bet neviena nav.

23. novembris. Agrā rīta stundā videokamerās redzam kārtējo auto, kura vadītājam patīk sānslidē,

– īpašnieks noskaidrots. Nākamais zvans ir no Smilšu ielas, jo no kāda dūmeņa paceļoties smirdīgi dūmi. Kad aizbraucam, nekas vairs nekūp, zvanītājam izskaidrots, ka jāraksta iesniegums, jāzvana Valsts vides dienestam. Gaismas ielā pie kāda auto priekšējā stikla jāatstāj protokols – vadītājs mašīnu atstājis tā, ka citi netiek garām. Pēc pāris stundām izsaukums uz Gaismas ielu, jo tur pusaudži ar akmeņiem atkal met pa logiem. Šis nav pirmais tāds izsaukums – izskatās, ka uzdarbojas garlaicības mākti jaunieši, kurus agri vai vēlū notversim.

24. novembris. Zvans no VP. Rendā kāds vīrietis staigājot un darot kaut ko aizdomīgu. Sastopam, bet neko aizdomīgu viņš nedara. Pēc tam mūs sauc uz Lapegļu ielu, jo no kāda auto piekabes izlidojuši kartona gabali. Piebraucam – uz ielas ir divi nelieli gabali, kurus mūsu darbinieki noliek ceļmalā. Dodamies uz

Pelču dzīvi turpmāk vadīs Liene Rapa

Par Pelču pagasta pārvaldes vadītāju kļuvusi Liene Rapa – viņa šajā amatā apstiprinājuši Kuldīgas novada domes deputāti.

Līdzšinējā pagasta pārvaldniece Kristiāna Vizbule izteikusi vēlmi darba attiecības pārtraukt. Kā deputātiem sacīja pašvaldības izpilddirektore vietniece Agnese Buka: „Īpaši šajā laikā, kad ir daudz darba pie nākamā gada budžeta plānošanas, strauji izsludinājām konkursu. Vakancei pieteicās desmit pretendenti, četri atbilda prasībām un tika uzaicināti uz pārrunām. Pēc tam kļuva skaidrs, ka amatam virzīsim pelčenieci Lieni Rapu.”

L.Rapa dzimusi Kuldīgā, mācījās V.Plūdoņa Kuldīgas ģimnāzijā, pēc filoloģijas studijām Latvijas

Universitātē atgriezies dzimtajā pusē un kopš 2005. gada dzīvo Pelču pagastā. „Tās ir manas mājas. Vēlos turpināt tos labos darbus, ko pagasta pārvaldes komanda jau iesākusi,” deputātiem stāstīja L.Rapa. Vispirms viņa strādājusi Latvijas Hipotēku un zemes bankā, bet pēdējos 15 gadus – Valsts probācijas dienesta Kuldīgas nodaļā. „Kad probācijas dienestā sāku strādāt, šī iestāde bija nesen izveidota, tāpēc var teikt, ka izaugu kopā ar to. Tā bija vērtīga darba pieredze, bet radās vēlme pēc pārmaiņām un izaugsmes. Domāju: ja tiktu meklēts pārvaldnieks citā pagastā, visticamāk, es nepieteiktos.”

Inta Jansone
Lāsmas Reimanes foto

„Dzīvoju Pelčos, un nevienu brīdi nav bijusi doma dzīvesvietu mainīt, jo tā ir skaista vieta netālu no Kuldīgas. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc šim amatam pieteicos,” saka Pelču pagasta pārvaldes jaunā vadītāja Liene Rapa.

Ierīkos Kalpaka ceļu, meklē instruktorus

Septiņi kilometri interaktīva ceļa no Kalvenes līdz Airītēm jeb Oskara Kalpaka ceļš – tas ir apjomīgs projekts, pie kā ķerēs Jaunsardzes centrs, Dienvidkurzemes un Kuldīgas novads. Jaunsargiem tas nebūv vienīgais jaunums.

Iecerēts, ka ceļš sāksies Aizpores kapos Kalvenē, kur apglabāti pulkveža vadītāji vīri, ies cauri Varoņu alejai līdz Rudbāržu muižai, tad līdz Lēnu baznīcai, bet tālāk ar visu Ventas forsēšanu – līdz O.Kalpaka muzejam Saldus novada Airītēs. Ar pašvaldībām jau sāktas sarunas gan par Aizpores kapu sakārtošanu, gan maršruta izveidi Kuldīgas novadā.

Jaunsardzes centra direktors Aivis Mirbahs stāsta: būs vajadzīgi pieci vai septiņi gadi un tas būs viens no vērienīgākajiem valsts vēstures objektiem Latvijā, kas katram ļaus iepazīt vienu no tās nozīmīgākajām lapaspusēm – neatkarības cīņu notikumus. Septiņos kilometros aptuveni ik pēc 800 metriem būs kāds apskates

vai atpūtas objekts: informatīva plāksne, kurā varēs uzzināt par notikumiem tieši šajā vietā, vai virvju trase bērniem, kamēr vecāki atpūšas. Tiek domāts, lai visai ģimenei būtu, ko darīt. Kuldīgas novadā sāks izziņāt tos zemesgabalus, kas būtu nepieciešami pašvaldības servitūta ceļam. Kad tas būs izdarīts, visas iesaistītās puses sēdīsies pie galdā, un, visticamāk, tiks izsludināts konkurss, kurā iedzīvotāji varēs izteikt idejas par Kalpaka ceļa iekārtošanu. Labākās tiks apkopotas, un tad izkristalizēsies, cik projekts varētu izmaksāt. A.Mirbahs skaidro, ka starp Aizsardzības ministriju un Jaunsardzes centru jau panākta vienošanās, ka par ieceri tiks maksāts no centra budžeta. Iedzīvotāji par konkursu, visticamāk, varēs uzzināt *Kurzemniekā* un novada domes mājaslapā.

Vēl jaunsardze paplašinās, un intensīvi tiek meklēti jauni instruktori. Līdz 2024. gadam Latvijā jābūt 270 instruktoriem – šobrīd ir 140.

No minētā gada valsts aizsardzības mācība vidusskolā būs viens no obligātajiem priekšmetiem. A.Mirbahs skaidro, ka arī Kuldīgā vajadzīgi vēl vismaz divi jaunsargu instruktori. Šie speciālisti esot kā emulatori jeb plaša profila speciālisti: jābūt augstākajai pedagoģiskajai izglītībai, militārajai kvalifikācijai, jābūt Jaunsardzes centra kursos, jāorganizē pasākumi nedēļas nogalēs un vasarā, jābūt labām saskarsmes prasmēm, jāsadarbojas ar jauniešiem, vecākiem, mācību iestādēm, pašvaldībām. Labā ziņa: centrs organizē un finansē augstākās pedagoģiskās izglītības iegūšanu, nodrošina militāro kvalifikāciju, un kursus var apgūt ikviens pilsonis, kuram ir kaut cik veselīgas prasības pret savu fizisko un mentālo sagatavotību. Pretendenti informāciju var atrast gan Nodarbinātības valsts aģentūras, gan Jaunsardzes centra mājaslapā, gan CVonline.lv.

Alberts Dinters

dodamies uz pārtikas tirgu, jo pie tā stāv vīrs ar asiņainām rokām. Apkopjam brūces uz rokām un palīdzam tikt mājās. Vakarā zvana VP, jo autoostā starp pasažieri un autobusa šoferi ir konflikts. Tas atrisinās. Pēc desmitiem vakarā braucam runāties ar Virkas ielā dzīvojošajiem, jo kaimiņi par viņiem sūdzas.

28. novembris. Naktī dodamies samierināt ģimenes konfliktā iesaistītos, kuri panāk izlīgumu. Pēc tam uz Lapegļu ielu, jo tur skaļi uzvedas kāda kompānija, un tai tiek aizrādīts. Dienā zvana VP, ka Skrundas un Sūru ielas krustojumā ir piedzēries vīrietis. Nogādājam mājās ar visu protokolu. Vakarā braucam uz Grants ielu, jo kāds šoferis par labu stāvvietu atzinis zālienu blakus ielai. Atstājam brīdinājumu. Pēc tam dodamies uz Skrundu – tur atkal viss ir mierīgi.

Pierakstījis **Alberts Dinters**

Kustīgā daudz bērnu ģimenīte

Kuldīgas slimnīcas rehabilitācijas nodaļas fizioterapeite Māra Laube ar vīru Jāni un četriem bērniem pusotru gadu dzīvo Vilgālē. No pilsētas uz ciematu laukos viņi pārcēlās tāpēc, ka tur bija iespēja iegādāties plašāku dzīvokli, blakus ir ezers, netālu mežs un visapkārt vairāk svaiga gaisa – ļoti laba vieta ierastajam fiziskajam nodarbēm.

VINGRO, SKRIEN, PELD

Jānis strādā mežsaimniecības uzņēmumā *Priedes AG*. Kā taksatoram, dastotājam un stīgotājam viņam ir darbs visā Latvijā. Tādējādi Māra dekrēta atvaļinājumos lielākoties mājās bija viena ar bērniem, bet nu atgriezies darbā slimnīcā. Vecākajam dēlam ir nepilni 13 gadi, otrajam – deviņi, meitai – seši, pastarītim – trīs. Visa ģimene ir aktīva un sportiska: regulāri vingro (katrs atbilstoši vecumam), brauc ar velosipēdiem, lielākie bērni vecākiem pievienojas skriešanā, peldēšanā. Māra un Jānis trešo gadu iecienījuši regulāras peldes arī ziemā.

„Veselīgs un kustīgs dzīvesveids ir mūsu ģimenes moto,” stāsta vilgālniece. „Ar vīru iepazīnos tieši skriešanas pasākumā. Joprojām bieži mēdzam kopā izskriet kādu riņķi tepat pa Vilgāli. Iepriekš dzīvojam trīsistabu dzīvoklī. Kad piedzima ceturtais bērniņš, kļuva par šauru un sākām meklēt plašākas telpas. Kuldīgā piedāvājuma nebija, un atradām šeit četrīstabu dzīvokli. Nav tālu no pilsētas – nepilnu 15 minūšu brauciena attālumā.”

NAV SVARĪGI – AUKSTI VAI SILTI

Pie būtiskiem ieguvumiem, pārceļoties uz Vilgāli, Māra pieskaita vietējo sākumskolu, kurā māca pēc Montesori metodēm. Tur rotaļu grupu apmeklē abi mazākie bērni, bet lielie dēli brauc uz V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskolu. It kā jau lielas atšķirības no iepriekšējās dzīves nav, jo viņi dzīvo

Fizioterapeite Māra Laube secina, ka attieksme pret vakcinēšanos atkarīga no izglītības. Visnegatīvāko nostāju radot viltus ziņas. Tas tā aizkaitinājis, ka savu feisbuka laika joslu viņa iztīrījusi, un tagad dzīve mierīgāka.

„Strādāju medicīnā, un potēšanās bija mana brīvprātīgā izvēle, jo jutos atbildīga pret kolēģiem, pacientiem, ģimeni un pārējo sabiedrību.”

nevis dziļos laukos, bet ciemata centrā, kur ir vairākas daudzdzīvokļu mājas. Tāpat ir rošība: pēc stundām laukā rotaļājas bērni, pastaigājas seniori, kāds dodas uz veikalu vai pagasta pārvaldi, regulāri braukā automašīnas. Nav gan kafejnīcu un sporta klubu kā pilsētā. Bet Laubēm tie nav svarīgi, tādēļ to trūkumu, kā arī ierobežojumus šajā jomā pandēmijas dēļ nejūt. Uz peldbaseinu gan Māra brauc, kad var. „Peldēt man ļoti patīk, un skolas laikā peldēšanā arī trenējos,” viņa skaidro. „Vispirms ir patīkšana, tad fiziskā forma un sports. Par ziemas peldēšanu domāju jau sen, bet nevarēju iesākt, kamēr gaidīju un baroju bērnus. Kad pirms trīs gadiem piedzima jaunākais dēliņš, kā vienā agra maija dienā ar vīru aizgājām peldēt, tā darām to, kad vien ir laiks, visos gadalajos – auksti vai silti. Pozitīvie ieguvumi nav saskaitāmi, vispirms – laba veselība.”

Sportiskā ģimenīte pie Īvandes muižas: mamma Marta Laube, vecākais dēls Marks Verners, vidējais dēls Jānis Pauls, meita Rebeka Terēza un pastarītis Jēkabs Matejs. Tētis Jānis – aizkadrā kā fotogrāfs.

BRĪVPRĀTĪGA IZVĒLE

Māra piekrīt: ne mazums cilvēku nepareizi uzskata, ka pret Covid-19 nav jāpotējas, jo viņi ir sportiski un veselīgi – nekādi vīrusi viņus neskaršot. Ne daudz bērnu ģimene, ne tuvinieki, par laimi, ar šo nejauko slimību nav slimojuši. Tomēr vakcinēti ir visi pieaugušie, un arī vecākais dēls saņēmis poti. „Strādāju medicīnā, un darba dēļ vajadzēja vakcinēties, taču man tas nebija noteicošais,” saka fizioterapeite. „Tā bija mana brīvprātīgā izvēle, jo jutos atbildīga pret kolēģiem, pacientiem, ģimeni un pārējo sabiedrību. Ir pagājis ilgs laiks kopš cīnāmies ar kovidu, un zinātne nestāv uz vietas. Esmu piedalījies konferencēs, klausījies profesoru lekcijas, daudz lasījis. Vīruss jau ir diezgan labi izpētīts. Pašā sākumā arī es domāju, ka esmu pietiekami veselīga un uz mani kovids neattiecas. Bet pētījumu rezultāti pārliecinājuši,

ka bez vakcinēšanās šo slimību neierobežosim.”

IZGLĪTĪBAS LĪMEŅA DĒĻ

Mediķe neslēpj, ka pēc potes nelieli reakcijas simptomi viņai bijuši. Pēc pirmās *Modernas* devas tikai sāpējusi roka ap dūriena vietu, pēc otrās temperatūra paaugstinājusies virs 39°. Sazinājusies ar savu ārsti, lietojusi daudz šķidrums, iedzērusi alerģijas zāles, un pēc pusotras dienas augstā temperatūra pazudusi kā nebijusi. Savukārt vīram, kas arī vakcinēts ar *Modernu*, pašsajūta ne mirkli nav pasliktinājusies. Tāpat Māras vecāki, kuri tikko saņēmuši trešo poti, nekādas izmaiņas ne reizi nav jutuši. Tāpēc neesot nekāda iemesla no potes baidīties. „Iespējams, ka jāvairo izglītības līmenis, ka pret vakcinēšanos ir tāda negatīva, pat kareivīga un ar rupjībām izteikta nostāja. Esmu ar kolēģiem daudz par šo slimību runājusi. Nav jau tik vienkārši:

nedaudz iesnas un krešķķis... Tas vīruss ir ļoti viltīgs, un ietekme var būt dažāda. Te jārunā par *garo kovidu*, kura sekas būs jūtamas pēc sešiem mēnešiem un pat vēl ilgāk. Mums, fizioterapeitiem, tas ilgtermiņā nodrošinās darbu.

To visu zinot, man kā mediķei nepārprotami ir skaidrs, ka jāvakcinējas. Bet ne visiem pieejama saprotami izskaidrota informācija. Un diez vai visi vēlēties iedziļināties – vieglāk ir paķert kaut ko virspusēju un nodot tālāk. Vislielākā negatīvā ietekme ir no viltus ziņām, ar kādām pilni sociālie tīkli. Mani tas vienreiz tā aizkaitināja, ka feisbuka laika joslu iztīrīju no tādiem viltus ziņu šrotājiem. Tagad mierīgāka dzīve. Izglītības līmenis parāda, kam ticam: zinātnei vai lētai, mulķīgai propagandai. Manā uztverē vakcīna ir zāles, un tām ir iespējamas blaknes. Jauns ir koronavīrusa veids, bet ne vakcīnas būtība. Jau sen dažādas pandēmijas cilvēce apkarojusi ar vakcīnām – tas ir vienīgais drošais līdzeklis.”

JĀUZRUNĀ PERSONĪGI

Skatoties televīzijā ziņas, Marta ar profesionālu interesi pievērš uzmanību Covid-19 statistikai. Skaitļi runājot paši par sevi – ar šo vīrusu ievērojami vairāk slimo un stacionārā smagā stāvoklī nonāk nevakcinētie, tiem arī letālas sekas ir visbiežāk. Tāpēc mediķe neiebilst pret valdības lēmumiem noteikt obligātu potēšanu konkrētās nozarēs strādājošajiem. Ja citādi nesaprot, esot jārikojas strikti, jo tas ir pašu cilvēku labā. Taču, iespējams, laukos ir daudz cilvēku, kuri par notiekošo gan varbūt ir dzirdējuši radio vai televīzijā, bet uz sevi neattiecinā, jo dzīvo vientuļi, it kā šķirti no sabiedrības. Vienīgā satikšanās vieta ir veikals, bet daļai vientuļnieku pārtika tiek piegādāta mājās. Lai vakcinācijas aptvere būtu lielāka, jāpadomā arī par tādiem cilvēkiem un jāuzrunā personīgi.

Mazajiem būs prieks

Līdz šim bērniem Priedainē nebija skaista un droša rotaļu laukuma, nu ir ierīces, kur kāpelēt, slīdkalniņi un šūpoles. Turpat pagasta pārvalde izveidojusi uzkalniņu ziemas priekiem.

Priedainē pie daudzdzīvokļu mājas *Priedes* pabeigts rotaļu laukums bērniem.

Tas ir viens no septiņiem Kuldīgas novada pašvaldības projektiem, kas tiek īstenoti pēc iedzīvotāju aptaujas, kurās vietās daudzdzīvokļu māju pagalmos pilsētā un pagastos vajag uzlabot vai no jauna radīt aktīvai bērnu atpūtai patīkamu un drošu vidi. Augusta beigās noslēgts līgums ar SIA *AB būvniecība*, projekta autore ir SIA *Fixman*, būvuzraudzību nodrošina *Bīves un būvsistēmas*. Kopējās izmaksas par visiem ir vairāk nekā 560 tūkstoši eiro.

Priedaines rotaļu laukums iesākts kā viens no pirmajiem un tā arī pabeigts, kaut bija kavēkli. *AB būvniecības* valdes pārstāvis Jānis Āboliņš stāsta, ka darbs nav bijis sarežģīts vai apjomīgs, taču kavējis tas, ka vienlaikus *Kuldīgas siltumtīkli* tur pārbūvējuši siltumtrasi un tiem nav gājis tik raiti, kā cerēts. Arī laika apstākļi nav bijuši diez ko labvēlīgi. Tomēr nu darbs izdarīts – būvnieks cer, ka rotaļlaukums kalpos ilgi un jaunā paaudze, kā arī vecāki to novērtēs. Ierīkots komplekss ar dažādiem kāpelēšanas

un balansēšanas elementiem un slīdkalniņiem, rotaļu iekārtas mazākiem bērniem un šūpoles. Novietoti arī soliņi un atkritumu urnas. Savukārt apstādījumu ierīkošana atlikta uz pavasari.

Kurmāles pagasta pārvaldes vadītāja Dace Gūtmane norāda, ka bērni laukumā ir izmēģinājuši, diemžēl laika apstākļi āra rotaļām nav patīkami, turklāt dienas tagad ir īsas. Iedzīvotāji jau interesējušies, vai būs apgaismojums. D.Gūtmane piebilst, ka projektā tas nebija iekļauts, taču pārvalde uzskata, ka vietai jābūt gaišai, un tāpēc plāno laternas ierīkot: ja šogad tas vairs nebūs iespējams, nākamgad noteikti tiks izdarīts. Vienlaikus pagasta pārvalde labiekārtojusi plašāku apkārtni. Blakus rotaļlaukumam no apauguma notīrīts uzkalniņš, kur bērni varēs nodoties ziemas priekiem, kad būs sniegs. Šajā vietā plānota arī videonovērošana. Tehniski tas iespējams, jo turpat atrodas Priedaines bibliotēka.

Lappuse tapusi ar Kuldīgas novada pašvaldības līdzfinansējumu.

NOVADI ZAĻO

Pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas uzņēmuma "ZAAO" valdes priekšsēdētājs GINTS KUKAINIS, ar kuru apspriežam nozares izaicinājumus Latvijā, uzsver, ka situācijā, kad atkritumu apsaimniekotājiem netrūkst rūpju ar jaunajām normām – veicināt atkritumu pārstrādi, līdz 2035. gadam panākt, ka noglabāti tiek tikai līdz 10% savākto atkritumu, ieviest bioloģisko atkritumu šķirošanu un pārstrādi, sakārtot tekstila šķirošanu, tāpat bīstamo atkritumu savākšanu utt. –, tie sagaida arī zināmu finansiālu atbalstu no valsts, kas ļautu nozares modernizēšanai pievērsties, droši plānojot nepieciešamās aktivitātes.

– Kā šobrīd Latvijā ir sadalītas atkritumu apsaimniekošanas teritorijas?

– Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028. gadam iezīmējis vairākas būtiskas pārmaiņas nozarē. Ja agrāk mums bija desmit atkritumu apsaimniekošanas reģioni un katrā no tiem iekšēji tika regulēta atkritumu plūsma uz poligoniem, tad jaunais plāns paredz pāreju uz pieciem atkritumu apsaimniekošanas reģioniem. "ZAAO" kontekstā tagad mūsu reģions ir ne vien Ziemeļvidzeme ar poligonu "Daibe", bet arī Maliena ar poligonu "Kaudzītes" Litenes pagastā. Šai teritorijai tagad jāizveido kopējs reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns, kurā paredzēs atkritumu plūsmas un to apsaimniekošanas darbības. Ja, piemēram, šobrīd "Daibē" veicam atkritumu priekšpārstrādi un šķirošanu, atkritumu sagatavošanu noglabāšanai, tad tas, ko mēs gribam veicināt, ir atkritumu pārstrāde.

Valsts plāns nosaka pāreju uz citu atkritumu apsaimniekošanas līmeni. Pirms vairāk kā 20 gadiem Latvijā bija simtiem atkritumu izgāztuvju, un tajā brīdī bija svarīga poligonu izveide. Šobrīd mēs jau veidojam reģionālos atkritumu apsaimniekošanas centrus, un "Daibe" būs viens no šādiem centriem. Katram reģionālajam centram būs atsevišķi nodalītas funkcijas, par ko tas atbildēs. Noteikumu projekts paredz, ka reģionālie atkritumu apsaimniekošanas centri atbildēs par to, kāda būs šķirotāju infrastruktūra, kāda būs atkritumu plūsma, kur un kas notiks, kas to visu organizēs un darīs... Līdz ar to katra centra funkcijas būtiski paplašināsies.

"Daibi" kā reģionālo atkritumu apsaimniekošanas centru soli pa

solim plānojam attīstīt nākamajos trijos gados. Šogad izbūvējam otrreiz izmantojamo atkritumu uzglabāšanas laukumu un tehnikas novietni, esam uzsākuši arī poligona pirmās krātuves rekultivāciju, šis projekts ir noslēguma fāzē. Krātuvi pārklāsim ar HDPE membrānu (plēvi), lai tur vairs netiktu iekšā nekādi lietus ūdeņi, sniegs. Projektējam ceturto atkritumu noglabāšanas šūnu, kurā nākotnē varēsīm atkritumus noglabāt, taču visās šajās aktivitātēs jāreģinās ar izvirzīto mērķi – mazināt atkritumu noglabāšanu kopumā.

Tāpēc jādomā arī par jaunām bioloģiskajām attīrīšanas iekārtām. Tāpat bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes rūpnīcas projektam jau esam kvalificējušies finansējuma saņemšanai 5,7 miljonu eiro apmērā no Eiropas Savienības Kohēzijas fonda. Jau noslēdzies arī būvniecības iepirkums, un 9,4 miljoni eiro nākamajos divos gados tiks ieguldīti šīs rūpnīcas būvniecībā "Daibē". Ar 2024. gada 1. janvāri mums jau jāsāk vākt dalīti bioloģiski noārdāmie atkritumi, tāpēc tam šobrīd aktīvi gatavojamies. Esam paredzējuši arī ražošanas ēkas būvniecību, notiek projektēšana.

– Izklusās, ka te būs tāds neliels industriālais parks...

– Jā. Arī šeit jau esam kvalificējušies finansējuma saņemšanai – piesaistīsim nedaudz vairāk par 800 tūkstošiem eiro. Būvēsim nepilnus 1000 kvadrātmetrus plašu ražošanas ēku, kuru pēc tam iznomāsim uzņēmējiem, kas būs gatavi nodarboties ar atkritumu pārstrādi. Jo izejvielas taču atrodas tepat blakus! Esam konstatējuši, ka mums poligonā ir nozīmīgs apjoms dažādu nepārstrādājamo atkritumu – dažādu plastmasu savienojumu, arī tādu materiālu, par kuriem sabiedrība domā, ka tie ir pārstrādājami, taču Latvijā tas nenotiek. Diemžēl mūsu valstī pagaidām atkritumu pārstrāde ir ļoti maz attīstīta. Tajā pašā laikā, tehnoloģijām ejot uz priekšu un attīstoties, varam veicināt atkritumu pārstrādi. Kā pašvaldību kapitālsabiedrība nevaram paši iesaistīties pārstrādē, bet mums atļauts par fondu līdzekļiem būvēt atkritumu pārstrādei piemērotu infrastruktūru. Pārstrādei nepieciešamos atkritumus nenāktos lieki transportēt, tas būtu ideāli. Skaidrs, ka tas apjoms šeit nav liels, taču jebkurš atkritumu daudzums, ko tepat uz vietas pārstrādātu, dotu pievienoto vērtību mūsu reģionam, jo tiktu saražota jauna prece un, protams, mazāk noglabāti atkritumi.

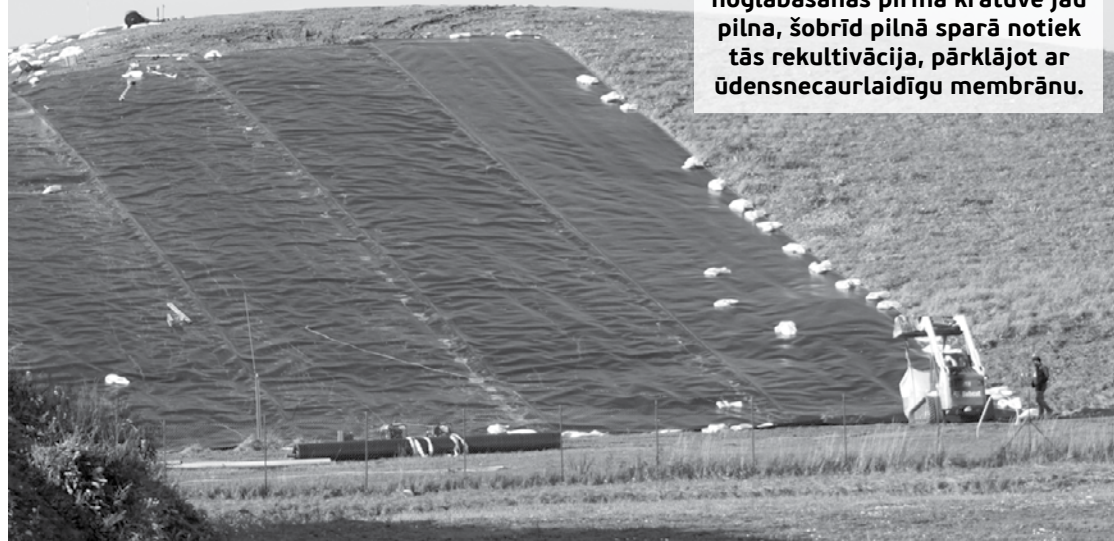
– Varbūt varat kādus no tiem pieminēt?

– Pa šo laiku jācenšas izdarīt daudz lietu, lai maksimāli mazāk atkritumu noglabātu šūnā, un arī jādod atkritumiem otra izmantošanas iespēja. Sabiedrības izglītošanas jautājums noteikti gūs arvien lielāku nozīmi. Jāskaidro gan par šķirotu atkritumu infrastruktūru, kāda jau mūsu teritorijā ir izvietota, gan par tās izmantošanas iespējām. Vēl joprojām mēs strādājam un droši vien līdz pat 2035. gadam mums būs jāstrādā divos līmeņos. Pirmais ir tie cilvēki, kas neko nav dzirdējuši un neko nav redzējuši par atkritumu šķirošanu,

– Tas ir neliels solītis ceļā uz 2035. gadu, kad paredzēts po-

Atkritumu apsaimniekošanā jāpāriet uz nākamo līmeni

Poligonā "Daibe" atkritumu noglabāšanas pirmā krātuve jau pilna, šobrīd pilnā sparā notiek tās rekultivācija, pārklājot ar ūdensnecaurlaidīgu membrānu.

SIA "ZAAO" valdes priekšsēdētājs Gints Kukainis uzsver, ka atkritumu apsaimniekotājiem ir uzvelts milzīgs risināmo jautājumu bloks, jāveic milzu skaidrošanas darbs sabiedrībā, tāpēc būtu ļoti labi, ja nozare izjustu valsts atbalstu, saņemot vismaz daļu no dabas resursu nodokļa ieņēmumiem.

ligonos noglabāt vairs tikai 10% savākto atkritumu...

– Investīcijas pārejai uz reģionālo atkritumu apsaimniekošanas centru nākamajos trijos gados ir milzīgas – kādi 14 vai pat 15 miljoni eiro. 2024. gadā, kad tas būs paveikts, mums būs vēl palikuši 11 gadi līdz 2035. gadam ar attiecīgajiem nosacījumiem. Un mums nāksies veikt vēl daudzus soļus, lai sasniegtu mērķi.

– Varbūt varat kādus no tiem pieminēt?

– Pa šo laiku jācenšas izdarīt daudz lietu, lai maksimāli mazāk atkritumu noglabātu šūnā, un arī jādod atkritumiem otra izmantošanas iespēja. Sabiedrības izglītošanas jautājums noteikti gūs arvien lielāku nozīmi. Jāskaidro gan par šķirotu atkritumu infrastruktūru, kāda jau mūsu teritorijā ir izvietota, gan par tās izmantošanas iespējām. Vēl joprojām mēs strādājam un droši vien līdz pat 2035. gadam mums būs jāstrādā divos līmeņos. Pirmais ir tie cilvēki, kas neko nav dzirdējuši un neko nav redzējuši par atkritumu šķirošanu,

bet otrais līmenis ir tā sabiedrības daļa, kuri jau iemācījušies atkritumus šķirot un kuri gaida jaunus pakalpojumus, lai aiz sevis mazinātu vidē atstāto pēdu. Nākotnē noteikti pieaugs spiediens uz jebkuru ražotāju un iepakotāju, lai uzņēmēji neizmantotu nepārstrādājamus materiālus.

– Pieļauju, ka to iespējams izdarīt tikai ar naudu!

– Visticamāk, ja nederēs burkāns, tad derēs pātaga! Pilnīgi noteikti. Un mūsu uzdevums būs sekot līdzi jaunajiem iepakojuma veidiem un sabiedrībai mācīt, stāstīt, kas ir pārstrādājams un kas nav. Jo tas, ko mēs pašlaik pamānām tirgū, ka vēl joprojām eksistē dažādi nepareizi pieņēmumi par to, kas ir pārstrādājams un kas nav. Piemēram, plastmasas veidu ir tik daudz, ka reizēm arī labs profesionālis tajos apjūk...

– Ko darīt ar to atkritumu daļu, kas nav pārstrādājama?

– Te nu nonākam krustcelēs starp Eiropas Savienības prasībām un reālo situāciju. Ar kādiem soļiem mēs varētu sasniegt šīs prasības? Viens ir tas, ko mēs patlaban visā Latvijā darām, meklējam un veicinām iespējas, lai kāds atkritumus gribētu pārstrādāt. Otrs – ja mēs to nespēsim visi kopā pilnvērtīgi kā sabiedrība atrast, ja nebūs ieinteresētības atkritumu pārstrādē vai nebūs iespējas eksportēt kaut kādas pārstrādājamas lietas, tad mums ir to valstu piemēri, kur atkritumus izmanto enerģijas iegūšanai.

– Cik zinu, Zviedrija tieši šādam nolūkam no visas pasaules pat importē atkritumus.

– Jā. Un tā būs Latvijas izšķiršanās. Vai mums šo materiālu pārvērst enerģijā, iegūt siltumu vai kāda cita veida enerģiju, vai vienkārši noglabāt atkritumus, maksāt par to dabas resursu nodokli un nesasnēgt ES noteiktos mērķus. Tai pašā laikā, ja kaut vai ar rītdien mēs ražotājam aizliegtu izmantot nepārstrādājamo iepakojumu, tad vēl divus trīs gadus mums uz

poligoniem nāks tie materiāli, kas jau ir tirgū. Tāpēc ar aizliegumu – tūlīt un tagad! – neko neatrisinām, tas ir tikai solis virzienā uz to, lai mazāk būtu šāda nepārstrādājama iepakojuma. Visām ES valstīm šis ir zaļā kursa virziena laiks, lai realizētu labas idejas un kaut ko radītu no otrreiz izmantojamiem materiāliem, arī mums Latvijā tas jāizmanto!

– Cik motivējoša atkritumu pārstrādē kaut ko revolucionāru paveikt ir dabas resursu nodokļa sadale? Šobrīd nav kārtības, kas noteiktu, ka vismaz daļa no iekasētā dabas resursu nodokļa nokļūtu tieši pie atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumiem.

– Latvijā ir iezīmēta trepīte, pa kādu katru gadu kāpj dabas resursu nodoklis. Pērn tie bija 50 eiro par tonnu, par visu to, ko mēs noglabājam šūnā, šogad tie ir 65 eiro, nākamgad plānots, ka tie būs 80 eiro, bet 2023. gadā – jau 95 eiro par tonnu. Tās ir pietiekami lielas naudas summas, kas nonāk valsts budžetā. Tikai loģiski būtu, ja šis dabas resursu nodoklis atgrieztos – daļēji – atpakaļ atkritumu apsaimniekošanas nozarē tieši šo jauno iniciatīvu stimulēšanai: atkritumu šķirošanai, infrastruktūras izveidei, sabiedrības izglītošanai vai citām iniciatīvām. Tikai normāli būtu, ja noteikts procents dabas resursu nodokļa ieņēmumu nokļūtu atpakaļ nozarē. Tā būtu mazliet gan tā pātaga, gan tas burkāns. Tas būtu apliecinājums, ka valsts tiešām parāda savu interesi – ne tikai uzliek mērķi, bet arī nāk talkā šo mērķi īstenot – vai nu skaidrojot, vai arī paredzot tam valsts budžeta finansējumu.

Materiāli tapuši ar Latvijas vides aizsardzības fonda atbalstu. Par publikāciju saturu atbild SIA "Kurzemes Vārds" un reģionālās izdevniecības.

NOVADI ZAĻO

Mājsaimniecības radīto atkritumu šķirošanas pieejamība ir ļoti svarīga daudziem iedzīvotājiem, kas aizvien vairāk aizdomājas par videi draudzīgu saimniekošanu ikdienā. Teorētiski visā Latvijā šai sistēmai nu jau būtu jābūt sakārtotai, lai katram iedzīvotājam ir visas iespējas paša radītos atkritumus sašķirot. Tomēr realitātē gan ne viss ir tik rožaini.

Vienā novadā atšķirīgas situācijas

Neraugoties uz dažādām valsts līmeņa vadlīnijām un reglamentējošiem aktiem, līdz šim katrā pašvaldībā ir bijis nedaudz citāds veids un ceļš, kā tos izpildīt. Savas grūtības ir ieviesusi arī nule kā veiktā administratīvi teritoriālā reforma, apvienojot vietvaras, kur katrā saimniekoja cits atkritumu apsaimniekošanas operators. Līdz ar to gan atkritumu šķirošanas organizācija, gan sniegtie pakalpojumi tiek atšķirīgi organizēti pat viena novada teritorijas iekšienē. Arī iedzīvotāji ir neizpratnē – pašvaldība viena, bet kārtība un tarifi atšķirīgi.

Piemēram, Dobeles novadā, kurā nu pēc reformas iekļauti arī Auces un Tērvetes novadi, pašlaik strādā divi atkritumu apsaimniekošanas operatori – kapitālsabiedrība “Dobeles komunālie pakalpojumi” un SIA “Eco Baltia vide”. Abiem uzņēmumiem atšķirīgas gan piedāvātās sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tarifi, gan pakalpojumu sniegšanas metodes. Katrs no tiem pārliecināts, ka strādā optimālākajā modelī, toties

iedzīvotāji ir neizpratnē, kāpēc izveidojusies situācija, ka, esot vienā pašvaldībā, vienai maksā vairāk, otri mazāk, vieniem ir, kur aizvest un oficiāli nodot, piemēram, būvgružus, otriem šādas iespējas nav, jo nav izveidots šķirotu atkritumu laukums. Bet līgumi par atkritumu apsaimniekošanu ir noslēgti uz vairākiem gadiem, līdz ar to vismaz šajā laikā posmā apsaimniekotāji, kaut arī vienotā novadā, tomēr nemainīsies.

Interese pieaug

“Dobeles komunālo pakalpojumu” vadītājs Ivars Spole stāsta, ka neskaidrības, protams, ir. “Kaut vai lielgabarīta atkritumu apsaimniekošana. Iepriekšējā Dobeles novada teritorijā tā līdz šim ir notikusi bez maksas. Tērvetes un Auces novadā tas ir bijis maksas pakalpojums – konkrēta maksa par nodotā apjoma kubikmetru. Nu, sacīšu godīgi, man šis definējums nav gluži saprotams. Kā var, teiksim, mēbeles nodot utilizācijai, aprēķinot to apjomu kubikmetros? Esam veikuši izpēti, un mūsu uzņēmuma redzējums ir, ka arī Tērvetes un Auces pusē varētu būt konteineri, kuros cilvēki vienkārši novietotu nevajadzīgās mēbeles,” viņš saka.

Viņš vaicā arī par šāda veida lielgabarīta nevajadzīgo lietu utilizāciju. “Pavasaros un rudenos pat veidojas klientu rinda, kuri vēlas atbrīvoties no šāda veida atkritumiem. Labi, pieļausim, pāris gadus kaut kas var tikt uzglabāts šķūnī vai pagalmā, bet agrāk vai vēlāk nevajadzīgo taču gribēsies aizvēst projām, vai ne? Jautājums ir, uz kurieni? Šis jautājums jāuzdod bijušo pašvaldību administrāciju vadītā-

Šķirošanai vajadzīgs vienots skatījums

UZZIŅAI

Šķirošanas špikeris

- Dzeltenis konteiners – plastmasas iepakojuma atkritumi (tukšas PET pudeles, trauciņi, kastītes, plēves un maisiņi). Otrreizējai pārstrādei pudeles un iepakojumu vēlams sagatavot, izskalojot un atbrīvojot no piemaisījumiem, piemēram, no pārtikas paliekām, un iespēju robežās saplacinot.
- Zils konteiners – papīra un kartona atkritumiem. Otrreizējai pārstrādei der avīzpapīrs, kartons, rakstāmpapīrs, grāmatas, nešķiroti papīrs, arī skavots. Vēlams pirms ievietošanas konteinerā iespēju robežās, teiksim, kartona iepakojumu, saplacināt.
- Zaļš konteiners – stiklam (stikla burkas un pudeles). Atceries – pārstrādei neder spoguļstikls, auto stikls, eļļas pudeles, balzama pudeles (no māla), logu stikls, stikla lauskas.
- Brūns konteiners – bioloģiskie atkritumi (piemēram, pārtika), kas der kompostēšanai.

jiem,” I. Spole uzsver.

Bet kopumā novada iedzīvotāju apzinīgums atkritumu šķirošanas jomā šo gadu laikā esot pieaudzis. Piemēram, tā saucamais “vieglais iepakojums”, piemēram, plēve, kartons, PET pudeles, ko iedzīvotāji izmet daudziem labi zināmajos dzeltenajos konteineros, salīdzinot ar pagājušo gadu, pieaudzis par 11%, bet stikla taras esot par 9% vairāk. To varot skaidrot arī ar faktu, ka aizvien pieaug privātmāju iedzīvotāju interese par šķirošanu.

“Aprēķini liecina, ka privātmāju iedzīvotāji, iegādājoties šķirotu atkritumu konteinerus, var iekonomēt ikmēneša izdevumus pat līdz 50% apmērā. Lai vēl vairāk motivētu cilvēkus izvēlēties šādu apsaimniekošanas modeli, tiek piedāvāts šķirotu atkritumu konteinerus iegādāties par pašizmaksu, tas ir, par ražotāja cenu. Savukārt konteineru iztukšošana uzņēmuma klientiem ir bez maksas,” I. Spole norāda.

Atkritumu apsaimniekotāji gan uztraucas, ka jaunā depoziņa sistēma pie konteineriem pievilinās

peļņas kārotājus, tie varētu tikt bojāti un radīt zaudējumus uzņēmumiem.

Joprojām daudz nezināmo

Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) padomniece Sniedze Sproģe par iespējamām problēmām, ko atkritumu apsaimniekošanas un arī šķirošanas jomā radījusi administratīvi teritoriālā reforma, bilst, ka problēmas nozarē noliedzami ir, bet vainot tajās tikai reformu nevar. Vairāk tās saistītas ar atkritumu apsaimniekošanas sistēmas reorganizāciju, kas nav līdz galam izdiskutēta ar pašvaldībām un rasts optimālais risinājums.

“Tika apstiprināts atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns – politisks dokuments, kurā norādīti nozares attīstības un darbības virzieni tuvākajiem gadiem, tas ir pamats grozīt vai izdot jaunus normatīvos aktus. Saskaņošanā ir Ministru kabineta noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģionu jaunajām robežām. Vairākām pašvaldībām nav skaidrības par kredītu atmaksu un garantijām, ja tik būtiski pārkār-

to Vidusdaugavas reģionu robežas, ka viens atkritumu apsaimniekošanas uzņēmums – poligons “Dzija Vāda” – tiek sadalīts trijās daļās. Ir arī citas neskaidrības. Piemēram, par līgumsaistībām ar apsaimniekotāju, ja mainās atkritumu reģions, u.c.,” viņa skaidro.

Lai dalītu, vāktu vai šķirotu atkritumus, ir jāsaprot, kur šo sadalīto materiālu likt, cik tas maksā, kādas izmaksas nepieciešamajai infrastruktūrai, tās apkalpošanai. Pakalpojums nevar būt dārgāks par nešķirotu, lai ir motivācija šo darbību vispār uzsākt. Šķirot un par to piemaksāt ir bezjēdzīgi, uzskata S. Sproģe. “Visās pašvaldībās jāaktivizējas bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītai vākšanai. Tā kā nav iespēju bioloģiski noārdāmos atkritumus pārstrādāt, ir ieviesti diferencēti termiņi atsevišķi Rīgai un apkārtnes pašvaldībām un atsevišķi pārējām pašvaldībām, kurām līdz 2023. gada 31. decembrim jāizveido dalītas savākšanas sistēma bioloģiski noārdāmajiem atkritumiem. Šis darbs rit ļoti gausi, novadi vēl rēķina un noraugās, jo nav pieejama infrastruktūra, nav sāktas arī diskusijas par investīciju piesaisti,” skaidro LPS pārstāve.

“Jaunie administratīvie reģioni, jauni attīstības plāni, jauna investīciju plānu programma būs tie, kas virzīs vai nevirzīs, ja ilgi nebūs skaidrības, šķirotu atkritumu savākšanas sistēmu uz priekšu,” viņa saka. Reģionos, piemēram, jāizprot un jāvienojas, kur kompostēt parku, dārzu atkritumus, lai nav nesamērīgi dārgi transporta izdevumi un materiālu var izmantot turpat tuvumā, kur tas radies.” Par tekstilu ir līdzīgs stāsts. Pirms mēs sākam to dalīti vākt, jāsaprot, kur to mantu liks, cik maksā infrastruktūra un dalītās vākšanas apkalpošana un vai to mantu var pārdot pārstrādei. Tik daudz šķiedru vienā apģērba gabalā – kas tās atdalīs, un cik tas izmaksās?” S. Sproģe saka.

Ļoti lēni risinās nolietoto autoriņu pārstrādes jautājums. “Var sacīt, ka šķirot ir ļoti ekonomiski, bet nezināmo šajā jomā vēl ir daudz. Var apelēt pie cilvēku godprātības un apzinīguma, bet, kamēr jautājums nebūs pilnībā sakārtots valstiskā līmenī, diez vai kaut kas būtiski mainīsies,” LPS pārstāve piebilst.

Šādi izskatās atkritumi, kas savākti no dalīto atkritumu savākšanas konteineriem. Nozarē strādājošajam uzņēmējam nākas algot darbiniekus, kuri tos vēl reizi sašķirot un sadala pa frakcijām.

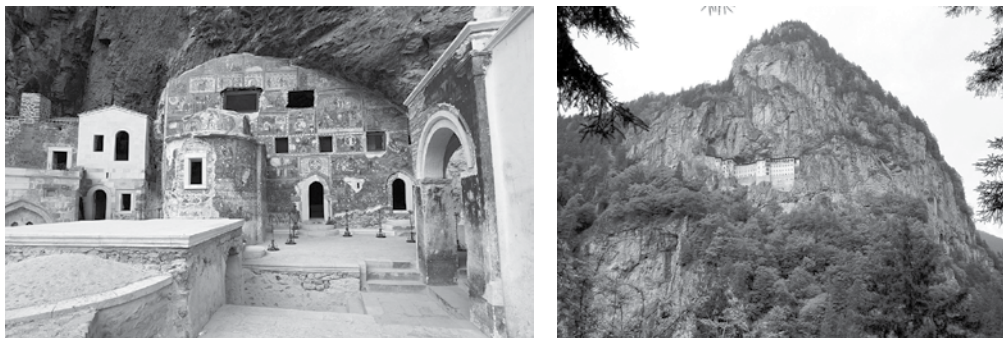

Materiāli tapuši ar Latvijas vides aizsardzības fonda atbalstu. Par publikāciju saturu atbild SIA “Kurzemes Vārds” un reģionālās izdevniecības.

PASAULĒ

Kas tā par vietu? 40. kārta

Izmantojot divus attēlus un nelielu informāciju par kādu pasaules vietu vai objektu, mēģini atpazīt, kā to sauc!

Grieķu pareizticīgo klosteris. Tas atrodas stāvā klintī aptuveni 1200 metru augstumā, un tā ir vieta ar lielu vēsturisku un kultūras nozīmi, kā arī nozīmīgs tūrisma objekts šajā nacionālajā parkā. Sakarā ar to, ka pieauga klinšu kritumi, 2015. gadā klosteris drošības apsvērumu dēļ tika slēgts. Tūristiem tas atkal tika atvērts 2019. gadā. Klosteris ir viena no svarīgākajām vēsturiskajām un tūrisma vietām šajā reģionā. Klosters kompleksa galvenie elementi ir klinšu baznīca, vairākas kapelas, virtuves, studentu istabas, viesu nams, bibliotēka un svētais avots, ko bija iecienījuši austrumu pareizticīgo kristieši. 2015.–2017. gada restaurācijas darbu laikā tika atklāts slepens tunelis, kas ved uz vietu, kas, domājams, kalpojusi kā kristiešu templis vai kapela. Tika atklātas arī neredzētas freskas, kas attēlo debesis un eļļi, kā arī dzīvību un nāvi.

Atbildi gaidām līdz **2. decembrim 11.00**, to sūtīt konkursam *Pasaules pazinējs, Kurzemniekam* 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv vai iemest redakcijas durvju pastkastē.

39. kārtas atbilde: Doha, Katara.

Pareizi atbildējuši: Vineta Kondraņicka, Gunta Folkmane, Ausma Kreidere, Velta Višņevska, Inese Midrijāne, Daina Gerente, Ārija Pušilova, Gunta Grundmane, Indra Grandava, Ingars Neimanis, Vilnis Bēniņš.

Konkursu atbalsta veikals *Cikāde*.

VĒSTURE

Kurzemnieks sadarbībā ar Kuldīgas novada muzeju piedāvā konkursu, kas liek papēfīt vēsturi vai vienkārši atcerēties dažādus notikumus Kuldīgas novadā.

40. jautājums

Fotogrāfija uzņemta 1960. gadā. Kas tā par ēku?

Atbildi un, ja ir, arī atmiņu stāstu par attēlā redzamo līdz **2. decembra 11.00** sūtīt e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv.

39. jautājuma atbilde: Livonijas ordeņa pils vieta Kuldīgā. Tagad Pilsētas dārzs.

Pareizi atbildējuši: Daina Gerente, Gunta Grundmane, Ingars Neimanis, Velta Višņevska.

Konkursu atbalsta

FOTOKONKURSS

Kas šajā attēlā ir citādāk?

Atrodi neatbilstības!

Atbildes līdz **2. decembra 11.00** sūtīt e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv vai fotoattēlu, izgrieztu no laikraksta, sūtīt redakcijai 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai iemest redakcijas vēstuļu kastītē.

Pareizi atbildējuši: Velta Višņevska, Daina Gerente, Gunta Grundmane, Indra Grandava, Ausma Kreidere, Ingars Neimanis.

ERUDĪTS

Atbildi meklējiet kādā no *Kurzemnieka* numuriem un līdz **2. decembra 11.00** sūtiet e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv!

Kāda aizraušanās ir kuldīdzniecī Sanitai Miltovičai?

Atbilde: *Kuldīgas komunālo pakalpojumu* darbinieki par godu valsts svētkiem uzpina 33 metrus garu priežu vītni.

Pareizi atbildējuši: Gunta Folkmane, Ausma Kreidere, Velta Višņevska, Daina Gerente, Gunta Grundmane, Indra Grandava, Ingars Neimanis.

Konkursu atbalsta veikals *Pindzele*.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Mīklu veidojusi **Agita Leontjeva**.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		10		10				
11					12		7	
						3		
13	5		14				15	
		16					17	
18	19			20	4		21	22
					2			
24					25			
	12				26	1		
27	28			29			30	31
					6			
33	9		34	35		36		37
			38				39	
40		11				41		3
				42				
43						44		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Risinājumu gaidām līdz **2. decembrim**.

Horizontāli. 1. Ierīce ūdens līmeņa regulēšanai ūdenstilpē – slūžu dambis. 6. Gaistoša eļļa, kas kafijas pupiņās attīstās grauzdēšanā un piešķir kafijai raksturīgu smaržu. 10. Paugurs, arī kokiem apaudzis uzkalns (piemēram, purvā); pauguru rinda līdztekus kāpām (Kurzemes jūrmalā). 11. Grieķu mitoloģijā – nimfa, galējo rietumu salas Ogigijas valdniece, kas septiņus gadus nelaida Odiseju prom no salas. 12. Salds rombeveida cepums ar biezu riekstu un medus pildījumu. 13. Naudaszīmju, vekseļu, vērtspapīru kursa novirzīšanās no to nominālvērtības vai paritātes uz pārsniegšanas pusi. 14. Tradicionālā animisma kulta kalpotājs, kura ietekmes spēks ir tieši atkarīgs no viņa spējām transa stāvoklī stāties sakaros ar gariem. 15. Upe Valmieras novadā, kas iztek no Ruhijerva ezera Igaunijā. 18. Pēc sengrieķu filozofu uzskatiem – gaisa augšējais, mirdzošais slānis; viens no sākotnējiem materiālajiem elementiem. 20. Musulmaņu pagodinājuma tituls, kas radies viduslaikos; tika piešķirts augsta ranga ierēdņiem, bagātiem tirgotājiem, augstākās garīdzniecības pārstāvjiem. 22. Jupitera pavadonis. 24. Cilvēks, kas saņēmis augstu oficiālu apbalvojumu (parasti prēmiju). 25. Administratīva institūcija, kas nodarbojas ar tam pakļauto iestāžu, organizāciju vai citu objektu darbības un vadības jautājumiem. 27. Suņu šķirne, kuru sauc arī par meksikāņu kailo suni (nav apmatojuma). 29. Kok uzvelkams bišu strops, dore. 30. Jūdu sveiciens; miers. 33. Ilglai-cīgs (lozmetēju, artilērijas) uguns punkts aizstāvēšanās kaujā. 34. Otrā lielākā pilsēta Peru, reģiona centrs. 37. Plēšīgs pūču dzimtas putns. 40. Jebkurš jauns nosaukums, kas dots orgānam, funkcijai, slimībai utt. (med.). 41. Satīriska estrādes žanra dziesma ar aktuālu saturu. 42. Mūzika aromātiski skuju koki ar pretējām zvīņveida skuju. 43. Leņķiska noliece no kāda stāvokļa, parasti uz sā-niem. 44. Parastā viendienas muša.

Vertikāli. 1. Diegu vai auklu siešanas rokdarbu tehnika, veidojot rupjas mežģīnes, bieži vien ar bārkstīm; mezglošana. 2. Notikums, apstākļi, kas izraisa smagus, sāpīgus pārdzīvojumus, lielas bēdas, ciešanas. 3. Sainis, ko veido cieši sapresēta masa vai blīvi cits pie cita salikti nelieli priekšmeti. 4. Pilsēta Lietuvā, Klaipēdas apriņķī, pilsētas tiesības kopš 1572. g. 5. Īpašs atkaņošanas un dziedāšanas paņēmiens – slidoša pāreja no vienas skaņas otrā. 6. Cieši pieguļošas trīs ceturtdaļgaruma sieviešu bikses. 7. Plata, sarkana vilnas josta vīriešu tautas apģērbam Aragonijā un Andalūzijā, ko tin divkārt ap vidu. 8. Kaulu sakārtojums ķermenī vai tā daļā (med.). 9. Ķeltu mitoloģijā – burve un karotāja, kas uzaudzināja daudzus īru varoņus un iemācīja tiem kara mākslu. 16. Panākt, ka kļūst par īstenību; realizēt. 17. Musulmaņu mūks, kas klejo ubagodams. 19. Sīki porains dzeltenīgs, pelēks vai brūngans vulkāniskais iezis. 20. Musulmaņu dievkalpojuma – sprediķis piektdienās un svētku dienās. 21. Šķīstīšanās uguns islāmticīgo reliģijā, vieta starp paradīzi un eļļi. 23. Kovboju veiklības sacensības jāšanā, laso mešanā u.tml. 26. Lasītprasmes zudums, ko rada bojājumi smadzenēs (med.). 27. Agrāk – turku sultāna septiņas likumīgās sievas. 28. Kombinēta pusvadītāju ierīce, kas satur kopējā korpusā iemontētus divus elementus – gaismas avotu un tās uztvērēju. 31. Lāpu (sāmu) apdzīvotā teritorija Zviedrijas, Somijas, Norvēģijas Z un Krievijas Murmanskas apgabala R daļā. 32. Pilsēta Bosnijā un Hercegovinā, Hercegovinas – Neretvas kantonā. 35. Alkšņu mizās iegūta krāsa; alkšņu mizu krāsviela (apv.). 36. Kulšana ar spriguli (rijā) (apv.). 38. Zīdkoku dzimtas augļu koks vai krūms ar sulīgiem, saldiem augļiem. 39. Velna koks, raganas malka (mit.).

Pareizā atbilde: DAMAKSNIS – meža augšanas apstākļu tips.

Atbildes

Horizontāli. 1. Margas. 6. Grandi. 10. Svēts. 11. Naktis. 13. Smārde. 14. Standarts. 15. Kami. 17. Gara. 18. Indes. 21. Agars. 23. Garanča. 25. Toles. 26. Knist. 27. Darināt. 28. Skava. 29. Skara. 30. Anitens. 33. Sloka. 34. Silst. 37. Rīks. 40. Aero. 41. Redgreiva. 43. Ģemzes. 44. Autīne. 45. "Braki". 46. Skilla. 47. Ķesele.

Vertikāli. 1. Menuki. 2. Rakumi. 3. Avis. 4. Zvans. 5. Ātras. 7. Rems. 8. Nartas. 9. Idejas. 12. Stieg. 13. Stīga. 16. Intervāls. 17. Granikosa. 19. Savanna. 20. Batists. 21. Ačgārns. 22. Toska. 24. Astri. 30. Aknes. 31. Silva. 32. Krājis. 33. Skumji. 35. Terīne. 36. Motete. 38. Igors. 39. Velki. 41. REAL. 42. Aube.

Pareizi atbildējuši: Velta Višņevska, Daina Gerente, Gunta Grundmane, Bruno Mekšs, Gunta Vāciete, Vilnis Bēniņš.

Atmiņjumu, izgrieztu no laikraksta, sūtiet uz redakciju *Krustvārdu mīklu konkursam, Kurzemniekam* 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai iemetiet redakcijas vēstuļu kastītē!

Uzvarētājam dāvana gādāta sadarbībā ar salonveikalu *Akcents*.

PĀRDOD

SIA Vēvers ražo un piegādā priedes **KOKSNES** produkciju: skaidu briketes (165 EUR/paleta), šķeldu, mizas, skaidas, klucīšus (70 EUR/1,3 m³ Big Bag). Tālrunis: 26651831.

Piedāvājam kvalitatīvas bērza **BRIKETES**, ilgi deg, mazs pelnu atlikums, ar visu piegādi Kuldīgā 168 eiro par paleti. Tālrunis: 20331463.

SIA AJG plus – sazāģētu nomaļu **MALKU**. Tālrunis: 29399939.

Skaldītu lapkoku **MALKU**. Tālrunis: 27885688.

MALKU maisos, kravās. Tālrunis: 26544462.

Pārdod ar piegādi zāģētavas atgriezumam **MALKU**; skaldītu malku; 3 m garu meža malku. Tālrunis: 29249578.

Skaldītu **MALKU**. Tālrunis: 28766158.

Sausu alkšņa **MALKU**. Tālrunis: 26383529.

Sausu **MALKU**. Tālrunis: 29254530.

Skaldītu **MALKU** krāmētā veidā, ātra piegāde. Kravas cena: 120 EUR par trīs steriem. Tālrunis: 25607959.

Skaldītu un kluču **MALKU** krāmētā veidā, piegādi nodrošina. Tālrunis: 26632732.

Svaigu **CŪKGAĻU** (svilnātu), min. daudzums: 1/4 (20 kg), 2,80 EUR/kg. Bezmaksas piegāde. Tālrunis: 28890462.

SIA Kuldīgas komunālie pakalpojumi,

reģ. nr. 56103000221.

**uz nenoteiktu laiku aicina darbā
NAMU APSAIMNIEKOTĀJU.****Galvenie darba pienākumi:**

- uzraudzīt namu tehnisko apkopju un remonta darbu grafiku izpildi;
- gatavot plānoto izdevumu tāmes nākamajam pārskata periodam;
- veikt saņemto rēķinu kontēšanu apsaimniekojamā māju izdevumu bilancēs atbilstoši izdevumu pozīcijām;
- organizēt nekustamā īpašuma uzturēšanu, sanitāro apkopi un labiekārtošanu;
- organizēt un vadīt apsaimniekojamā māju iedzīvotāju kopsapulces;
- konsultēt klientus nekustamā īpašuma apsaimniekošanas jautājumos.

Prasības kandidātiem:

- augstākā vai speciālā izglītība;
- vēlama namu pārvaldnieka kvalifikācija;
- vēlamas priekšzināšanas par būvniecības un apsaimniekošanas jomām un tās reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem;
- B kategorijas autovadītāja apliecība;
- spēja pieņemt lēmumus;
- vēlme sasniegt rezultātu;
- precizitāte un augsta atbildības izjūta;
- teicamas komunikācijas, sadarbības prasmes un organizatora spējas;
- augsta stresa noturība;
- labas datorprasmes un vēlamas iemaņas darbā ar programmu *Horizon*;
- Covid-19 vakcinācijas sertifikāts.

Uzņēmums piedāvā:

- ilgtermiņa sadarbības iespējas;
- atalgojumu no 887 līdz 970 eiro (bruto), sociālās garantijas, kā arī piemaksas par virsstundu darbu, papildu pienākumu veikšanu, finansiālu dāvanu apaļā jubilejā u.c.;
- veselības apdrošināšanu.

Pretendentiem jāiesniedz:

izglītības dokumentu un sertifikāta kopijas, CV un motivācijas vēstule. **Dokumentus iesniegt līdz 2021. gada 5. decembrim** e-pastā: kristine.gravniece@kuldiga.lv vai klātienē – Pilsētas laukumā 2, pasta kastē blakus klientu apkalpošanas zālei. Tālrunis informācijai 26771586.

Pirmklasniekiem – medus

Latvijas Biškopības biedrība (LBB) akcijā Eiropas medus brokastīs visiem pirmklasniekam sarūpējusi dāvanīgu.

Eiropas Savienības valstīs šī akcija ik gadu notiek novembra trešajā piektdienā. Arī Latvijā pirms Covid-19 pandēmijas biškopji devās uz skolām un bērnudārziem, lai bērnu un jauniešu izglītotu par profesiju, biškopības produktiem un to vērtību uzturā un veselības stiprināšanā. Ņemot vērā situāciju valstī, LBB otro gadu sarūpējusi dāvanas. Kā mērķauditorija izvēlēta 1. klase, jo, sākot jaunas gaitas, bērniem bieži rodas stress, kas ikdienā dara bažīgāku, krītas imunitāte. Katrs bērns saņems medus salmiņus un grāmatzīmi-lineālu. Apmeklējot LBB mājaslapu www.medus.lv, var noskatīties izklaidējošu filmiņu par bitēm un medu.

Dāvanas jānogādā vairāk nekā 600 izglītības iestādēm, kopā 21 520 pirmklasniekiem, un akcija ilgs līdz 3. decembrim.

PĒRK

GARĀŽU Kuldīgā. Tālrunis: 26513678.

AUTOMAŠĪNAS. Tālrunis: 20294598.

Vecu padomju laiku **TEHNISKO PASI** motocikliem *IŽ-350, IŽ-49, M1A, M-72, K-750, MT-9, MT-10, MSU, Zundapp, DKW, BMW*. Tālrunis: 25566059.

Investīciju fonds pērk mežu **ĪPAŠUMUS**, cirsma un lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Tūlītēja samaksa – ātra īpašuma izvērtēšana. Tālrunis: 25396390.

Z/s **SMAIDAS** pērk **MĀJLOPUS**. Tālrunis: 29437251, 28393052, 63341221.

SIA *AIBI* iepērk gaļas šķirnes krustojuma buļļus, teles eksportam. Liellopus, jaunlopus, teļus, jērus, zirgus kaušanai. Kautsvārā, dzīvsvārā. Paaugstinātas cenas, apjoma piemaksas. Bioloģiem augstākās cenas. Samaksa tūlītēja. Svāri. Tālrunis: 20238990.

Briežu **RAGUS**, brauc pakal. Tālrunis: 29886349.

Rīgas porcelāna rūpnīcas **SERVĪZES**. Tālrunis: 29954171.

DAŽĀDI

KOKA terases un piebūves. Būvniecība un remonts. Tālrunis: 29190120.

TELPU REMONTDARBI, demonstrācija, būvgružu aizvešana, materiālu piegāde. Tālrunis: 22407371.

SILTINĀM mājas ar ekovati, granulām un termoputām. Tālrunis: 26748235.

Sertificēta **TAKSATORA** pakalpojumi: meža inventarizācijas lietu izgatavošana; mežaudzes novērtēšana; cirsma dokumentācijas sagatavošana; īpašuma robežu, kupicu ierīkošana un atjaunošana; bezmaksas konsultācijas. Tālrunis: 25731315.

VAJADŽĪGI

SIA *Būvfirma P.B.A.* (41203039760) – **CELTNIEKI**. Atalgojums pēc izpeļņas, sākot ar 720 eiro. Tālrunis: 29705025.

Uzņēmums SIA Kuldīgas komunālie pakalpojumi,

reģ. nr. 56103000221.

piedāvā darbu CELTNIĒKAM.

- Darba pienākumos ir veikt celtniecības remontdarbus, betonēšanas, mūrēšanas, apmešanas, flīzēšanas, namdara un jumīka darbus, ēku konstrukcijas montāžas darbus, pašvaldības īpašumā esošo objektu atbrīvošanu no nevajadzīgām mantām, ūdens skaitītāju rādījumu nolāstīšanu un reģistrēšanu, nodrošināt avārijas dienestu pēc maiņu grafika.
- Uzņēmums piedāvā stabilu pamatalgu no 820 līdz 960 EUR mēnesī (bruto), t.i., stundas tarifa likme – 5,23 EUR, sociālās garantijas, ilgtermiņa sadarbības iespējas, veselības apdrošināšanu, darba apģērbu, instrumentus, kā arī piemaksas par virsstundu darbu, papildu pienākumu veikšanu.

CV un sertifikātu nosūtīt līdz 5. decembrim e-pastā: kristine.gravniece@kuldiga.lv vai nogādāt Pilsētas laukumā 2, Kuldīgā, pasta kastē pie klientu apkalpošanas zāles. Tālrunis informācijai 26771586. Sīkāk par vakanci: www.kkp.lv.

VECĀKIEM**Būs citāds ģimenes valsts pabalsts**

Sākot ar 1. janvāri, ģimenes valsts pabalsts būs atkarīgs no tā, par cik bērniem no viena līdz 20 gadiem tas tiek saņemts. **Līdz 31. decembrim summa atkarīga no tā, kurš pēc kārtas bērns ir piedzimis.**

Vienlaikus likumdevējs noteicis iespēju vienam no laulātajiem ar otra labprātīgu piekrišanu saņemt pabalstu par visiem kopā audzināmajiem bērniem, ne tikai par saviem bioloģiskajiem. Šī iespēja ir būtiska, jo no tās atkarīga summa. Līdz šim par sava laulātā bērnu, kurš nav kopīgs, otrs laulātais pabalstu sa-

ņemt nevarēja.

Laulātajam, kurš ģimenes valsts pabalstu saņem par savu bērnu, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai (VSAA) jāraksta iesniegums par labprātīgu atteikšanos no viņam piešķirtā, piekrītot, ka turpmāk to saņems otrs laulātais. Savukārt tam, kurš nav viens no bērna vecākiem, jāraksta iesniegums, lai viņam piešķirtu pabalstu par šo bērnu. Svarīgs nosacījums – laulība. Ja pāris dzīvo neregistrētā laulībā un audzina bērnu, kas nav kopīgs, tad vienam saņemt pabalstu par visiem bērniem nav tiesību.

PATEICĪBAS

Sirsnīgi pateicamies Skrundas VAC darbiniekiem par Jāņa Egles aprūpi. Tuvinieki

Pateicamies Skrundas apbedīšanas birojam par Jāņa Egles izvadīšanu pēdējā gaitā. Tuvinieki

LĪDZJŪTĪBAS

*Lai tēva mīla paliek dziļi sirdī
Par avotu, kur mūžam spēku smelt.
/I.Mežnora./*
Izsakām līdzjūtību Ligitai Vihmanei, tēti smilšu kalniņā pavadot.
SIA Balza kolektīvs

Skumju brīdī esam kopā ar RUTAS tuviniekiem, viņu mūžībā aizvadot.
Ēdoles pamatskolas bijušie klasesbiedri Vilnis, Elmārs

*Kad acs ar asarām pielijusi,
Nāc, Dievs, mums mieru sirdī liet.
/A.Lūsis./*

Skumju brīdī esam kopā ar MAREKA STRAUTA tuviniekiem, viņu mūžības ceļā pavadot.
Kuldīgas neredzīgo biedrība

Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk – Padome) paziņo, ka ar Padomes 2021. gada 25. novembra lēmumu Nr.495/1-2 *Par rezultātiem konkursā „Apraides tiesību piešķiršana radio programmas veidošanai vai apraides aptveršanas zonas palielināšanai Kuldīgā 106,9 MHz frekvencē”* par uzvarētāju konkursā ir atzīta **AS RADIO SWH**, reģ. Nr. 40003125825, ar programmu *Radio SWH Rock*.

INTERESANTI

Sievietes – līderes

Kalifornijas universitātē ASV noskaidrots: lai arī sievietēm bieži jāsaskaras ar stereotipu, ka viņas ir *pārāk emocionālas*, lai būtu vadītājas, izrādās, ka mierīgās un savaldīgās tiek atzītas par labākām līderēm nekā vīrieši, īpaši ļoti atbildīgos amatos. Vērtējot līdera efektivitāti, cilvēki neapzināti vērtē viņa emocijas. Noskaidrots, ka prieks, miers un lepnums saistās ar spēcīgiem līderiem, savukārt dusmas, bailes un nožēla – ar vājiem. Līderiem ar sevi emocionāli jāstrādā, ja viņi vēlas gūt panākumus un prestižu, kā arī jāatceras, ka emocijas ir lipīgas un no vadītāja tās pārņem visa komanda. Sabiedrībā sieviešu dusmas tiek pieņemtas mazāk nekā vīriešu, kas šķiet pamatotākas, tāpēc tās sievietes, kuras spēj izvairīties no negatīvu emociju paušanas, tiek uzskatītas par labākām vadītājām nekā vīrieši.

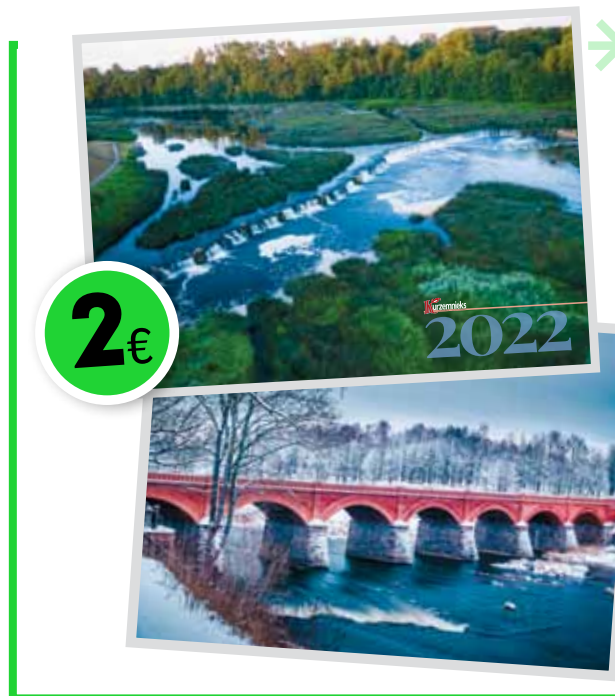
SEN

Kuldīgas Latviešu sadraudzības biedrības 50 gadi

Šā gada 3. un 4. decembrī Kuldīgas latviešu sadraudzīgā biedrība svin 50 gadu dzimšanas dienu. Mēģinim skatu atpakaļ uz pagājušā gadu simteņa 80-tiem gadiem. Pār mūsu zemi tad izpletās varens Krievijas ērglis. Tad nebija vārda un biedrošanās brīvība un grūti bija īstai latviešu inteliģencei uzstāties kā latviešiem, kur nu vēl dibināt pašiem savu biedrību. Bet tomēr mazai teātra grupai 1882. gadā izdevās nodibināt Kuldīgas latviešu sadraudzīgo biedrību. Grūti nācās cīnīties ar to laiku Krievijas iestādēm, līdz apstiprināja biedrības statūtus un jaunā biedrība varēja sākt savu svētīgo darbu kultūras laukā. Gadu pēc gada, biedriem pašreizējā cenšoties, nežēlojot nedz pūles, nedz naudas līdzekļus, biedrība kopā ar Krājaizdevu sabiedrību iegūst pati savu namu. Liela pateicība grunts gabalu iegūšanai pienākas Taubes kungam, kurš arī biedrības goda biedrs. Pa šiem 50 gadiem no Sadraudzīgās biedrības ir atšķīrušās un nodibinājušās gandrīz visas tagadējās Kuldīgas latviešu biedrības, krājaizdevu sabiedrības, lauksaimniecības biedrības utt. Biedrības namā izbūvēta viena no plašākām provinces pilsētu teātra skatuvēm ar daudz pazīstamu mākslinieku dekorācijām, piem., Skulmes, Ērgļa u.c. Savās svinībās 4. decembrī latviešu baznīcā jubilāre iesvētīs biedrības jauno karogu. To pēc mākslinieka Krūmiņa meta izgatavojusi Brieža kundze. Līdz ar jauno karogu sāksies atkal biedrības dzīvē jauns posms.

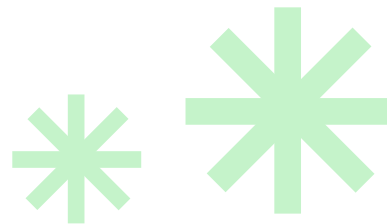

Kurzemnieks 1932. gada 2. decembrī

Laikraksta *Kurzemnieks* kalendāru 2022. gadam var iegādāties:

- * Zvaigznes grāmatnīcā;
- * J.Rozes grāmatnīcā;
- * veikalā *Dārziņš*;
- * redakcijā.

KONCERTZĀLE LATVIJA

Kimmo Pohjonen

Somu akordeonista Kimmo Pohjona audiovizuāla performance "UZone"

5.12. 17:00 | Lielā zāle

Billetes: BILEŠU PARĀDZĪZE

www.koncertzalelatvija.lv | f/Latvijahall | @Latvijahall
Pasākumi koncertzālē "Latvija" notiek "zālajā režīmā"!

KONKURSS

Mini, mini mīkliņu!

Tās ir mīklas, ko pagājušā gadsimta 30. gados pierakstījuši un Folkloras krātuvei iesūtījuši skolēni. Tieši šīs ir no kādreizējās Gudenieku sešklasīgās pamatskolas audzēkņu pierakstiem.

Līdzīgi kā ar tautasdziesmām: dažas zina gandrīz visi, citas daudz dziļākā, intīmākā slānī glabājas kā dārgakmeņi. Arī šeit būs mīklas, kuras noteikti jau zināsit, un tādas, par kurām jāpadomā ilgāk. Seni darbarīki, darbi, kādu šodien vairs nav, mājas iekārtojums, saimniecība – lielākā daļa lietu vai parādību ir tikai atmiņās vai filmās un Brīvdabas muzejā redzēta. Mini nu!

Nosacījumi

Katru nedēļu jāatmin piecas mīklas, mēnesī – 20. Katra mēneša uzvarētājs saņems redakcijas veicināšanas balvu – suvenīru ar *Kurzemnieka* logo. Bet pēc trim mēnešiem vienam tiks lielā balva. Ja pareizi būs atminējuši vairāki, uzvarētājs tiks izlozēts.

Atbildes sūtīt līdz 3. decembrim e-pastā: redakcija@kurzemnieks.lv.

1. Ne čab, ne grab, labrīt pie loga.
2. Stīvu iebāž, ļunkanu izvelk, cērt uz cisku, un labs.
3. Vimpul vampul krīt no beņķa, neviens dakters nevar glābt.
4. Div šķīles, div siles, kā putnu deguns, kā katla dibens, ilens galē.
5. Melns pirte ieiet, sarkans iznāk.

Iepriekšējo mīklu atmiņējumi

1. Sēne. 2. Māja. 3. Dzirkles vai šķēres. 4. Sīpols. 5. Zāgs – zāģis.

Pirmajā reizē piecas pareizas atbildes iesūtījuši Velta Višņevska, Daina Gerente, Gunta Grundmane, četras – Maija Viļuma, Ingars Neimanis, Gunta Folkmane, Indra Grandava.

Azartspēles var sev aizliegt pats

Pašatteikušos personu reģistrā, lietojot sev piecu azartspēlēm, patlaban sevi iekļāvis iespaidīgs cilvēku skaits – vairāk nekā 16 200, informē Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija.

Divu gadu laikā kopš reģistra darbības pavisam tajā iekļauti 22 872 cilvēki, no tiem 6642 lieguma termiņš ir beidzies. 96% ir vīrieši, 61% no tiem – no 20 līdz 36 gadiem. Dalība reģistrā ir brīvprātīga, pēc katra paša lūguma. Minimālais lieguma termiņš ir 12 mēneši.

Inspekcijas priekšiece Signe Birne uzsvera: „Divos gados sasniegts nozīmīgs rezultāts – pēc pašu lūguma reģistrā iekļauta lielākā daļa azartspēļu riskam pakļauto. Tas ir pirmais solis atkarības ārstēšanā.” Inspekcija spēlētājiem bez maksas nodrošina sertificēta psihologa konsultācijas, lai mazinātu risku, ka šī nodarbe pāriet pārmērīgā tieksmē un var izraisīt atkarību.

Individuālas un grupu konsultācijas pieejamas arī azartspēļu atkarīgo tuviniekiem. Pērn notikušas 304 psihologa konsultācijas, 249 sarunas ar spēlētājiem, saņemot iesniegumu par iekļaušanos reģistrā, spēlētājiem organizētas desmit atbalsta grupas.

2019. gadā publicētajā Veselības ministrijas pētījumā konstatēts, ka 79 tūkstošiem iedzīvotāju ir nosliece uz azartspēļu atkarību, bet 16 tūkstošiem šī problēma varētu būt smagākā pakāpē. Dati liecina, ka vismaz reizi nedēļā automātos spēlējuši 0,8% atbildējušo, vienu līdz trīs reizes mēnesī – 2%, bet 3% norādījuši, ka spēlē vien dažas reizes gadā. Savukārt tipiskā azartspēļu dienā respondenti tērējuši vidēji 39 eiro. Savukārt tipisks vidējais laimests saskaņā ar spēlētāju uztveri bijuši 102 eiro.

Līdzīgi reģistri darbojas vēl 16 Eiropas Savienības valstīs. Notiek diskusija ar Igaunijas un Lietuvas Finanšu ministriju, lai veidotu vienotu Baltijas reģistru.

“Nekad neesmu rakstījis par aktuālo”

DAIŅA KĀRKLUVKA FOTO

“Pasaules notikumi mani kā cilvēku ietekmē un droši vien tādā pašā bioķīmiskā ceļā ietekmē manu iedvesmu, kas kaut kādā brīdī pārtaps eksplozijā, bet neesmu no tiem, kuri ķersies klāt un rakstīs par aktuālajiem tematiem. Uz manu radošo darbu tiešu iespaidu tas neatstāj,” atklāj rakstnieks, režisors un aktieris Andris Kalnozols.

✎ Agrita Blumberga, “Talsu Vēstis”

Lai gan dramaturģiju apguvis pašmācības ceļā, rakstnieks Andris Kalnozols pirmām kārtām sevi identificē ar šo jomu. Viņš nekautrējās atzīt, ka daudz ko viņa daiļradē ienesusi noskatīšanās, noklausīšanās un novērošana, kas no kaut kā banāla ar laiku pārtop par kaut ko oriģinālu. Sarunas gaitā rakstnieks ik pa brīdī piesauc ķīmiskos elementus, kas iekšēji nobriest, piesūcas ar apkārtējiem notikumiem un gatavības stadijā eksplodē. Par savu uzdevumu viņš sauc sprādziena dokumentēšanu.

Uz jautājumu – kas šobrīd aktuāls? – A.Kalnozols atklāj, ka viņa redzeslokā parādījušies darbi, kas ciešā veidā saistīti ar decembrī iznākušo romānu “Kalendārs mani sauc”. Tas ir stāsts par jaunu vīrieti ar grūti definējamu garīgās veselības stāvokli – brīžiem šķiet, ka viņa prāts strādā kā bērnam, citkārt – labāk nekā vairumam pieaugušo. Romāns, kas guvis atzinību publikas un kritiķu vidū, nākamgad Mārtiņa Eihes režijā tiks iestudēts Valmieras drāmas teātrī un ekranizēts Jura Poškus filmā. “Šobrīd tieši aktuāls ir *Kalendārs*. Kādu laiku bija miers, bet tagad tas jāpārtulko kino valodā. Tas ir jauns izaicinājums, pavisam citi noteikumi, cita tehnika. Līdz Ziemassvētkiem jāuzraksta scenārijs. No dramaturģijas sastāvdaļām man ar dialogu ir vislabākās attiecības. Nākotnē plānoju sakārtot zināšanas un pamācīties kino scenāriju profesionāli,” atklāj rakstnieks.

INTERESE PAR ALTERNATĪVO REALITĀTI

Pirmie rakstniecības iedīgļi viņa

dzīvē parādījušies jau bērnībā un skolas gados. “Man vienmēr ir licies, ka visi bērni mazotnē mēģina izdot grāmatiņas, izjūt vilkmi rakstīt klases avīzi vai mājas vēstis... Tā drīzāk ir vēlme būt pieaugušam – pakert profesiju, kas tai brīdī liekas visvienkāršāk un interesantāk attēlojama. Bērnībā rakstīju mazas grāmatiņas – noskatījos no māsas, kura ir četrus gadus vecāka. Tā bija mana pirmā saskarsme ar rakstīšanu un grāmatas formātu, bet, vai tā ir zīme, ka vēlāk to darīšu profesionāli, nezinu. Mums ar māsu ļoti daudz lasīja priekšā – tā kā māsa ir vecāka, lasāmviela tika pielāgota diviem vecumiem. Neatceros burtu, patskaņu vai dzejolišu grāmatas, kas būtu paredzētas maziem bērniem, bet gan piedzīvojumus, fantastiku un ceļojumus – līdz pat Robinsonam Kruzo vai Žila Verna “Kapteiņa Granta bērniem”. Pēc tam pats sāku lasīt – interese par alternatīvo realitāti caur grāmatām mani ir bijusi kopš bērnības, bet to, ka man ir vajadzība izteikties caur rakstītu valodu, sapratu vidusskolas laikā. Sākotnējais žanrs bija dzeja un dziesmu vārdi – klausījies dažādus ārzemju izpildītājus un mēģināju saklausīt vārdus. Tad mēģināju to visu atdarināt. Viss kaut kādā ziņā nāk no noskatīšanās. Cilvēks iemācās dzīvot, skatoties uz saviem vecākiem, skolotājiem, klasesbiedriem... Intereses bieži vien ir atkarīgas no tā, kam tu 1.klasē apsēdies blakus. Liels nosacījums tam, kāpēc vēlāk izvēlējos mākslas ceļu, bija teātra studija “Te”, ko vadīja Inga Krišāne. Tajā laikā likās, ka tā ir laba alternatīva skolas ikdienai, turklāt iestudējam skolu jaunatnei absolūti neraksturīgi izrādes un performances – Hermani Paukšu, Blaumani, krievu futūristu Majakovski, rumāņu sirreālistu

Džellu Naumu... Kad braucām pa skolēnu teātra festivāliem, bijām kā baltie zvirbuļi – mums bija pilnīgi cits repertuārs. Tas kaut kādā ziņā deva citādības sajūtu – labā nozīmē,” skaidro A.Kalnozols.

IEDVESMA – GANDRĪZ KĀ KLIEDZIENS

Iestājoties Latvijas Kultūras akadēmijā un apgūstot aktiera programmu ar specializāciju leļļu teātrī, viņš kopā ar domubiedriem nodibināja eksperimentālu leļļu un objektu teātra trupu “Umka.lv”. “Tas bija kaut kas pavisam atšķirīgs. Tagad runājot, saprotu, ka tā ir bijusi noskatīšanās, bet tajā pašā laikā ir sanācis pavisam citādāk to visu ievirzīt. No kaut kā ļoti banāla izveidojas kaut kas absolūti oriģināls. Iedvesma var atnākt jebkur. Ja būtu kāda konkrēta vieta, es ļoti bieži uz turieni dotos (*smejas*). Man patīk tas brīdis, kad ir draivs, bet bieži vien ir arī tehniski paveicamas lietas – pārrakstīšana, labošana, shēmu taisīšana. Rakstīšanai man ir nepieciešams mierīgs, disciplinēts ritms, savukārt iedvesmai – straujāki notikumi, savdabīgi novērojumi vai satikšanās ar īpatnējiem cilvēkiem. Pēc tam tas pārstrādājas un raisa iedvesmas brīdi, kas atnāk pa nezināmiem ceļiem. Brīžiem pats nespēju atšķetināt, no kurienes esmu to ņēmis. Tas pats ir ar *Kalendāru* – viņš nebija viens no raksturiem, ko es pirms tam būtu īpaši pētījis. Absolūti nemaz. Dažādi dzīves notikumi un cilvēki sasienas nepieciešamajā ķīmiskajā elementā un vienā brīdī eksplodē. Dokumentēt sprādzienu līdz sīkākai detaļai – tas ir tas, kas man jāizdara. Iedvesmas brīdis ir gandrīz kā klieziens. Kas attiecas uz *Kalendāru*, gāju gar Jāņa Rozes grāmat-

nīcu un piedzīvoju atklāsmi. Vērmanes dārzā dabūju ņemt arī cigaretes, apsēties un nomierināties. Sapratu, kāda būs sajūta, grāmatu izlasot. Man bija skaidrs, ka romāns būs dienasgrāmatas formā, ka galvenais varonis runās savā valodā. Viņš nevar runāt Andra Kalnozola valodā, viņam ir pilnīgi cita valodas izjūta. Dabūjot to labo sajūtu, gribas ar to dalīties. Ja es to paturētu pie sevis, tā mani iekšā, visticamāk, sapūtu. Tā strādā tikai tad, ja ar to dalās. Tajā brīdī es kļūstu par tādu kā pārtulkotāju.”

“VISS PĀRĒJAIS NOTIKS PATS NO SEVIS”

Par vēl vienu būtisku nosacījumu romāna tapšanas gaitā viņš sauc nepieciešamību rakstīt uzreiz, nevis atlikt šo procesu uz vēlāku laiku. “Biju ceļā uz Nacionālo bibliotēku, lai strādātu pie lugas, bet sāku rakstīt romānu un pie lugas vairs nepieķēros. No paša sākuma bija ļoti spēcīga apziņa – man atliek pabeigt, un viss pārējais notiks pats no sevis. Galvenais ir izdarīt līdz galam. Vēl bija nosacījums “tagad”, nevis “atliec rindas kārtībā”. Ja es būtu veicis apzinīgi pieklājīgu soli un visus brīdinājis, ka tagad izslēgšu telefonu un kādu laiku neatbildēšu, tas būtu paņēmis zināmu laiku, un es būtu kaut ko palaidis garām. Tas bija kaut kas tāds, kas jādara uzreiz. Gribu uzsvērt, ka romānā nav neviena patiesa notikuma vai fakta, viss ir samaisīts. Latviešu literatūra ir lielā mērā pakārtota dokumentālajai prozai. Arī romānu tam grib piesaistīt, mēģinot atrast patiesus faktus, notikumus vai raksturus, taču tas ir absolūts izdomājums,” smaidot noteic rakstnieks. ■

✂ Līga Gabrāne, "Kurzemnieks"

“Esmu amatnieks pēc aicinājuma,” tā par sevi mēdz teikt Jūrkalnē dzīvojošais GUNTIS NIEDOLIŅŠ, ko daudzi, iespējams, pazīst kā kokļu meistaru. Taču patiesībā viņa amatnieka karjerā tapuši gan galdi, krēsli, skapji, gan karotes, rotaļlietas un daudz kas cits, bet viens no jaunākajiem darinājumiem ir skaņu gulta.

IEDARBĪBA IR JAUDĪGA

Kad esam ienākuši meistara darbnīcā, Guntis aicina tālāk – uz telpu, kurā atrodas skaņu gulta. Jāsāk esot ar izmēģinājumu, saka amatnieks un aicina apgulties neparastajā gultā. Nudien neierasti un pārsteidzoši tā uzreiz no ceļa nonākt tik ciešā kontaktā ar mūziku. Skaņas apvij no visām pusēm, un ķermenis patiešām vibrē tām līdzī. Seanss nav ilgs, taču tā iedarbība jūtama vēl pēc tam, kad jau sežu uz krēsla un mēs sākam sarunu. Protams, vispirms par skaņu gultu.

“Pats esmu pārsteigts, ka ir izdevies uzradīt kaut ko tik jaudīgu,” saka Guntis. Gulta esot tapusi “vairākiem grūdieniem”. Proti, no sākuma viņam vaicāts, vai nevar izgatavot monohordu. Kad tas bijis paveikts, masiere Ina Dziļuma no Bauskas esot nākusi ar ideju, ka monohordu var izmantot, lai uztaisītu skaņu gultu. Proti, parasti skaņu gultas tādas arī esot – koka virsma, uz kuras guļ cilvēks, un zem tās piestiprināts monohords – instruments, kuram visas stīgas ir vienāda resnuma un garuma.

Taču Guntim gribējies kaut ko interesantāku uztaisīt. Viņš daudz eksperimentējis, līdz nonācis pie sava varianta. Niedoliņa radītajai skaņu gultai ir divi instrumenti – viens apakšā, otrs – augšā, un turklāt netiek izmantots monohords, bet gan paša radīts instruments, kam atšķirībā no monohorda ir dažāda resnuma stīgas un ir iespējams nospēlēt vairākas oktāvas. “Tas radīja papildu jaudu,” piebilst Guntis.

Skaņu gultas tiek izmantotas vibroakustiskā mūzikas terapijā, piemēram, rehabilitācijas centros un sanatorijās. Viena no Gunta darinātajām gultām nonākusi Talsu Ģimeņu un bērnu attīstības centrā “Brīnumiņš”, cita – kādā masāžas salonā Rīgā.

GULĒT SKAŅĀ

“Arī daži citi meistari Latvijā ir taisījuši skaņu gultas. Piemēram, Gunārs Igaunis ir uztaisījis rehabilitācijas centram “Vaivari”. Skaņu terapeite, kas tur strādā, bija atbraukusi pie manis ciemos. Teica, ka nevar īsti salīdzināt, jo tas ir pilnīgi cits instruments. Tam stīgas ir tikai apakšā, un vairāk tie ir basi. Manam instrumentam ir daudz lielāka skaņu amplitūda,” stāsta Guntis.

Izmēģināt skaņu gultu var, atbraucot pie meistara uz Jūrkalnes “Straumēniem”. Viens seanss ilgst apmēram 20–30 minūtes. Izteiktākais efekts esot relaksācija. “Kāds cilvēks man pēc seansa teica: pirmās minūtes tu vēl kaut ko domā, štuko, bet pēc 10 minūtēm jau atslēdzies no visa. Iedarbība ir jaudīga. Bieži vien es “saslēdzos” ar cilvēkiem, kuri tur apguļas. Pēc kādām desmit minūtēm jau spēļu to, kas viņam ir vajadzīgs. Katram sanāk savs skaņdarbs.”

Uz jautājumu, vai skaņu gulta ir kā turpinājums koklēm, Guntis atbild plašāk: “Nekad neesmu apstājies pie kaut kā viena.

Katram ir savs skaņdarbs

LĪGAS GABRĀNES FOTO

Guntis Niedoliņš atzīst, ka pašam arī patīk izbaudīt skaņu gultas iedarbību. Tapšanā par amatnieku palīdzējuši gan ģēni, gan tēvs, gan skolotāji.

Darbnīcā joprojām stāv virpa, ko topošajam amatniekam savulaik pasūtījis tēvs.

Man nepatīk ieslīgt rutīnā. Tad man vairs nav interesanti.” Viņš zina, ka neapstāsies ne pie koklēm, ne pie skaņu gultām.

Interesanti, ka viens no instrumentiem, kas tapa skaņu gultas radīšanas eksperimentos, nonācis pie dziedātājas Lienas Šomasas. “Kad sākās kovids, pie mana kaimiņa pirtiņā uzturējās un strādāja Liene Šomase. Viņš izstāstījis, ka es gatavoju kokles. Atnāk abi un prasa, lai parādu. Izrādās, ka viņa ieraksta dziesmu “Tu esi kā kristāls”. Rādu kokles, bet viņa saka, ka tās skan par augstu. Vēl man bija tāds instruments, kas tapis ceļā uz skaņu gultu pa starpu. Parādu. Un viņa saka: “O, tas ir tas, pēc kā es atnacu!” Tagad dziesmā to var dzirdēt,” stāsta meistars.

ĢĒNI LIEN LAUKĀ

Kokles Guntis sācis darināt apmēram pirms pieciem gadiem. Pie viņa vērsies “Suitu dūdenieku” vadītājs Juris Lipsnis – atnesis kokli un teicis: “Ņem, saremontē.” Guntis pazinis koklētāju un kokļu izgatavošanas meistari Andu Ābeli, kura dzīvo Rīgā, – zvanījis un prasījis, kas jādara. Anda sagādājusi arī stīgas, ko instrumentam vajadzēja nomainīt, un Guntis aizbraucis uz Rīgu pēc tām. Šis brauciens bijis kā pagrieziena punkts. “Viņas pašas nebija mājās, un es satiku viņas meitu. Sākām plāpāt, un viņa man saka: “Trūkst jau to kokļu taisītāju.” Un tā es sapratu, ka var tajā lauciņā darboties.”

Kad saruna ievirzās par kokļu tēmu, meistars aicina uz darbnīcu. Pēc mirkļa viena no koklēm jau ir viņam rokās, un turpmāko sarunu iekrāso Gunta spēlētās improvizācijas. “Paņemot rokā citu kokli, man būs citas sajūtas. Mijiedarbībā ar to būs citas skaņas,” komentē amatnieks.

Apbrīnojami, ka iepriekš Guntis nav bijis saistīts ar mūziku, taču tagad gan pats spēlē kokli, gan māca to darīt arī citiem.

Sākot darināt instrumentus, viņš sapratis, ka ir nepieciešams pašam noskaidrot, kā tas skan. “Tev jāsaprot, cik jaudīgs tas ir, vai, piemēram, vari Laimai Jansonei radīt,” saka Guntis.

Lai arī skolas korī Guntis esot ticis atzīts par rūcēju un pēc tam dziedājis maz, viņš saka: “Kaut kas tajos ģēnos ir tik jaudīgs, ka lien laukā. Visa tā suitu padarīšana, kas mums ir riņķī apkārt, tā ir liela jauda. Mana vectēva māsa ir dziedājusi “Suitu sievās”. Suitu dziedātājs Augusts Lācis arī ir mums attāls radnieks.”

Spēlēt kokli sākumā mācījusi Dina Liepa, bet visvairāk Guntis apguvis Daces Nastevičas nodarbībās. “Paveicās ar skolotāju. Trāpīju bridī, kad Alsungā bija uzrakstīts

projekts, varēja pie Daces Nastevičas iet mācīties spēlēt kokli. Kad es aizbraucu, tās meitenes, kas bija iepriekš gājušas, bija kaut kur pazudušas, un man līdz ar to bija privātstundas.”

Guntis atradis arī savu īsto skolotāju dziedāšanā, proti, aktrisi Zani Jančevsku, kas vada folkloras kopu “Ēdolšķist”.

Runājot par mūziku – instrumentiem un dziedāšanu –, amatnieks bieži lieto vārdus “spēks”, “jauda”, tāpēc jautāju, kad un kā viņš to aptvēris. “Tas ir sajūtu līmenis, esmu to sajūtais. Katrs kokli rokā neņem.” Taču esot arī tādi cilvēki, kuriem pietiek vienu reizi izdzirdēt kokli, kad viņi to atceras un pēc tam meklē šo instrumentu, lai varētu paši spēlēt. ■

Kokļu meistara Gunta Niedoliņa novērojumi par koku sugām, no kurām viņš izgatavo kokles

- Goba – ļoti skanīga, dzidra skaņa, noder vakarā pirms miega – ļoti nomierina.
- Liepa – mīksta, patīkama skaņa.
- Ķirsis – dobja skaņa.
- Priede – diezgan skanīga, pēc sajūtām jautra, saulaina – gribas spēlēt jautrus gabalus.
- Egle – diezgan skanīga, bet pēc sajūtām ļoti nopietns koks. Viedums.
- Bērzs – visskanīgākais, gribas spēlēt ļoti skaistus skaņdarbus. Palīdz aizmirst ikdienas rūpes.
- Ābele – skanīga, pilna enerģijas.
- Kļava – diezgan skanīga, daudz enerģijas.
- Ozols – ļoti dobja skaņa neskan. Virišķība. Saka, lai beidz izklaidēties un labāk no viņa taisa kādu galdu, krēslu vai skaistas durvis.
- Akācija – līdzīga dobja skaņa kā ozolam.
- Osis – ļoti skanīgs, dziedošs koks. Sajūtas neitrālas.
- Melnalksnis – savdabīgi skanīgs koks. Brīvdomātājs, gribas improvizēt.

“Bez variantiem – esmu mākslinieks”

leiva Vilmane, “Saldus Zeme”

Atceros savu pirms desmit gadiem notikušo sarunu ar grafiti mākslinieku un skeitboardistu GINTU FRINDI. Tā bija gara, taču interesanta katrā minūtē. Toreiz sarežģīts un vienlaikus fascinējošs puisis man Saldū parādīja no negaidīta skatpunkta.

BRAUKT, KUR ACIS RĀDA

Tiku piepulcināta mazai cilvēku kopai, kura zināja, kur konkrēti Ginta grafiti aizklājis kārtējo huligāna ķepāju, plaisu vai citu nesmukumu. Tolaik daudzsološais jauniešs bija anonīms autors, toties šopavasār pēc viņa vārda jautāja vai viss Saldū. Kādas piedziņojumu spēles organizētāji no Rīgas pasaulē palaida ziņu, ka Saldū, gadiem nepabeigtā jaunbūvē, apskatāmi iespaidīgi lielformāta zīmējumi. To fotogrāfijas noturējās daudzu cilvēku *feisbuka* ziņu joslā, jo ar attēliem dalījās, tos komentēja un atkārtoti publicēja.

Autors bija samulsis, jo iznākusi neplānota debijas izstāde, turklāt tās rezonanse ir apbrīnojama: “Nezinu, kā izturēties pret notiekošo. Zinu tikai to, ka kaut kas ir aizsācies...”

Pirms pāris nedēļām ar Gintu sazinājos vēlreiz. Viņš bija pusceļā uz Portugāli, kur iecerējis gleznošanas plenērus. Iespējams, no šī brauciena pārradīsies ar savas pirmās oficiālās izstādes darbiem (vieta Saldū novada bibliotēkā jau aizrunāta). Esot arī plāns B – varbūt visus viņa zīmējumus nopirks garāmgājēji; izstādei darbu nebūs, taču laba peļņa gan. Vēl arī plāns C – ja saldenieks neko neuzzīmēs, labs ceļojums ir garantēts (“bulciņvāģi” aprikojis ar mini virtuvi un citām pieticīgām ekstrām).

“Atgriezīšos vietās, kur biju pirms pieciem gadiem, – pie okeāna, kalniem, saules un interesantas pilsētu apbūves. Toreiz biju apmeties pie franču anarhistiem, neprotot ne franču, ne angļu valodu. Kaut ko arī zīmēju, bet procesu līdz galam neizbaudīju. Bija svarīgi doties, kur deguns rāda, un izaicināt dzīvi,” Gints virzīja sarunu tālāk no saviem pusaudžu gadiem un agrīnās jaunības.

VISPIRMS BIJA GARLAICĪBA

Mani pārsteidz Ginta fons mūsu videozvana laikā – iesākta ainavas glezna. Pirms vairākiem gadiem jauniešs dzelžaini solīja nekad negleznot, viņa arsenālā esot vieta tikai aerogrāfam un krāsu balonam. Laika gaitā patstāvīgi radošie meklējumi tomēr ieinteresējuši par bērnu mākslas skolas gudrībām, ieskaitot tradicionālu tehniku pamatus.

“Visu laiku meklēju jaunas tehnikas, tāpēc pat pēc gandrīz 20 gadiem, kopš zīmēju, joprojām esmu bez “pabeigta” rokraksta. Neesmu akadēmiski mācīts, tādēļ nejutu bailes miksēt arī nesaderīgas tehnikas. Bieži pabrīnos par to, kas sanācis.”

“Viss sākās ar garlaikošanos. Mācību gada pēdējā dienā, lecot ar divriteni, salauzu kāju. Visa vasara – ģipsi un pie omes laukos. Toreiz radās mani pirmie

Gints zīmēšanai nopietni pievērsās 15 gadu vecumā, kad kļuva par skeitotāju.

skaistie darbi,” saldenieks atcerējās.

Viņš zvēr, ka ikvienam ir dotības izpausties radoši, ja vien pietiek pacietības nepazaudēt domu. “Iedvesma ir cimperlīga. Pēc mirkļa, kad sagribas radīt kaut ko skaistu, jābūt varēšanai ilgi un pacietīgi strādāt. Zīmēšana iztukšo. Janis Rozentāls pareizi sacījis, ka tas ir ārkārtīgi sarežģīts smadzeņu process, kurā lielu uzmanību prasa katra uzvilktā līnija.

Manuprāt, jābūt daudziem apstākļiem, lai labi zīmētu. Vispirms – jābūt vienpatim. Vienatnē rodas laiks saprast sevi un iedziļināties savos zīmējumos. Manu draugu didžeju Ziggy kaislīgi caurstrāvo tas, ka viņš atskaņo mūziku simtiem un tūkstošiem cilvēku. Es līdzīgi jutos vienatnē,” stāsta Gints.

AMATIERIS VAR BŪT BRĪVS

“Jāprot būt vienkāršam,” mākslinieks turpina. “Janis Rozentāls piedzima Saldū laukos laikā, kad māksla latviešiem bija abstrakts jēdziens. Viņš kļuva par atzītu mākslinieku Pēterburgā un par latviešu nacionālās mākslas vienu no pamatlicējiem un tomēr nedzīvoja ar uzviņu, bija vienkāršs. Rozentāls, arī Ojārs Vācietis un Imants Ziedonis kļuva par lielām personībām, jo bija piezemēti. Es vienkāršību mācos no viņiem un saviem vecākiem, it īpaši no mammas. Liels paldies!” saldenieks kļūst sentimentāls un aizrunājas par bērnību.

Dažbrīd palika pusvārdā, jo aizdomājās. Viņaprāt, intensīva domāšana kaitē cilvēkam, jo prātā un ķermenī rada nelietderīgu saspringumu. Kvalitāte neesot domu daudzumā, bet gan prāta asumā.

Reiz kāds draugs bez aplinkiem atgādinājis, ka Gints ir amatieris. Par patiesību viņš neapvainojas, bet, gluži otrādi – priecājas, ka nav citādāk, jo jūtas brīvāk par profesionāli. “Mani darbi patīk, taču neizjūtu vilinājumu justies īpašam. Ne velti saka: “Neapskaud mākslinieku.” Bez variantiem – esmu mākslinieks. Strādāts visādos darbos, taču katru reizi dzīve iespēra pa dībenu un lika atgriezties pie zīmēšanas. Man ir talants, taču tas nav galvenais. Svarīgākais ir pacietība, koncentrēšanās spēja un izturība ilgi fiziski strādāt. Jo tādos apstākļos rodas mākslas darbi.” ■

Ginta Frindes darbi Saldus ielās un uz audekla.

FOTO NO GINTA FRINDES ALBUMA

Skats uz teātra tradīciju dzimšanu

✦ Linda Kilevica, "Kurzemes Vārds"

Liepājas Universitātes pētnieces Vēsma Lēvalde un Sandra Okuneva pārskatījušas teātra vēsturi Liepājā un veido videostāstu ciklā "Liepājas kultūras akvareļi". Pirms gada jau tapis videostāsts "Liepājas simfoniskais orķestris. Ceļš mūzikā līdz Lielajam dzintaram", kas aptver Liepājas mūzikas vēstures nozīmīgākos notikumus un personības. "Likām kopā savas zināšanas un sapratām, ka profesionālā un amatiereteātra tradīcija Liepājā nav atdalāma viena no otras," stāsta V. Lēvalde.

AIZ KADRA

Viņai jau sen gribējies pārskatīt Liepājas teātra vēsturi, lai paplašinātu izpratni par tradīciju kopumā, kas pašlaik ieciklējusies uz 1907. gadu, Dramatiskās biedrības dibināšanu un Liepājas teātra kā vecākā latviešu profesionālā teātra attīstību. "Viss balstījās galvenokārt Valentīnas Freimanis disertācijā, kas uzrakstīta 1958. gadā. Ar savu milzīgo erudīciju viņa ir mācējusi ievīt nozīmīgos notikumus un personas, tomēr ideoloģiskais filtrs tur ir. Aiz kadra vienmēr ir palikusi amatiermāksla, tas, ka šeit bija dažādu valodu teātri, tradīcija galu galā nāca no vācu teātra, kurš darbojas no 1804. gada," atzīmē pētniece. Tāpat par mazsvarīgāku nez kāpec uzskatīts muzikālais teātris, balets vispār nav ticis pieminēts.

Apjomīgai grāmatai – monogrāfijai mūsdienās ir grūti dabūt atbalstu, pārliecinājies V. Lēvalde. Turklāt viņas mērķis ir – lai ikviens liepājnieks vispārīgus vilcienos zinātu mūsu kultūras tradīciju. "Viss balstās zinātniskā izpētē, faktos un autentiskos materiālos, bet tā ir aisberga neredzamā daļa. Redzamā daļa būs fotogrāfijas un viegls, raits stāstījums, ko ierakstu studijā "Lighthouse" ierunājis Emīls Dreiblat, mazliet ar humorīgu attieksmi," viņa pastāsta.

Liepājas teātris atļāvis pilnībā izmantot savu arhīvu. Tur uziet autentiski skaņu ieraksti, piemēram, 1968. gada muzikālais pavadījums izrādei "Princis un ubaga zēns" un "Brēmenes muzikantu" ieraksts. Leskanas Artūra Priednieka-Kavarras balss, viņš, tāpat kā Mariss Vētra, bija pasaules līmeņa solists, savu karjeru sāka Liepājā.

Stāsts sākas ar 1757. gadu, kad Liepājā viesojās pirmās ceļojošās aktieru trupas, ved cauri hercoga laikiem līdz Krievijas impērijai, parāda, kā formējas teātri latviešu valodā, kā savijas kopā opera, ope-rete, balets, dejas. "Apstājami pie 1990. gada, kad Oļģerts Kroders aiziet uz Rīgu un nodod stafeti Herbertam Laukštei-nam. No tradīcijas viedokļa tas likās labs brīdis, jo mainās politiskā situācija, ienāk ļoti daudz rietumu kultūras tradīciju, bet ekonomiskā situācija gandrīz aizver teātri ciet," norāda V. Lēvalde.

Viens no pirmajiem Liepājas latviešu teātra aktieriem Rūdolfs Štreihfelds-Varkalis Prohova lomā izrādē "Vecpuīšu biedrība" 1907. gadā.

LATIŅAS AUGSTUMA SAJŪTA

Teātra māksla ir ļoti grūti definēt, kas ir profesionāls, viņa vērtē: "Tā ir latiņas augstuma sajūta. Jo kas ir kritērijs – izglītība? Tādā gadījumā Latvija ir saštancēts ārkārtīgi daudz profesionālu aktieru un režisoru, bet vai tiešām viņi visi atbilst augstas raudzes statusam? Laikam tomēr ne. Tai pašā laikā mēs zinām Valdemāru Zandbergu, Haraldu Strahovu, Leonīdu Locenieku, varam saukt vienu pēc otra cilvēkus, kuri bijuši spoži sava laika aktieri un kuri ir nākuši no pašdarbības. Viņiem nav bijis augstās profesionālās izglītības. Kurš gan apšaubītu Krodera profesionalitāti?! Savukārt daudzi izglītotie režisori un aktieri ir darbojušies Liepājas amatiereteātros, viesojušies dažādās lomās."

19. gadsimtā, 20. gadsimta sākumā nelieto profesionālu un amatieru jēdzienu, teātrus dala diletantu un pastāvīgajos. "Sakām, ka mums ir viens profesionālais teātris, bet tā sākuma laikā bija divi, vienu sezonu darbojās pat trešais. Viens bija Palīdzības biedrība Tīrgus ielā. Suvorova, tagad Raiņa, ielā bija Latviešu biedrības teātris, kuru saucam par profesionālo aizsākumu. Taču aktieri un režisori staigāja no viena uz otru, no Rīgas lielās zvaigznes brauca viesoties. Statistus uz izrādēm pielasīja abi. Kurš no mums ir tur bijis un redzējis izrādes, lai tagad liktu roku ugunī un teiktu – lūk, tas bija profesionāls un tas ne. Liepas teātris darbojās vienu sezonu 1911./12. gadā, to vadīja profesionāls režisors Janis Plūme. Tur savu pirmo lomu nospēlēja Anta Klints, viena no spožākajām Liepājas

Vērienīgs brīvdabas uzvedums Pāvila Gruzņas lugai "Ugunskrusta zeme" 1930. gada 8. jūnijā.

FOTO NO LIEPĀJAS TEĀTRA ARHĪVA

Futbola spēle starp Liepājas Jaunā teātra trupu un Liepājas operas trupu 1933. gadā. Uzvarēja operas teātris.

aktieru zvaigznāja zvaigznēm. Kā neprofesionāli savas karjeras sāka Gustavs Žibalts – kā orķestra mūziķis, arī Teodors Lācis tāpat. Žibalts bija spožs Dailes teātri, bet viņš nenokrīta no gaisa, viņš turp aizgāja no Liepājas, jo bija izcils talants profesionālā līmenī," uzsver pētniece.

LĪDZ AUSĪM KULTŪRĀ

Tāpat kā iepriekš rakstot par mūziku, V. Lēvalde bijusi pārsteigta par to, cik teātra dzīve bijusi intensīva un cik ļoti pilsēta elpojusi līdzī. "Pieņemts uzskatīt, ka kultūras attīstība saistās ar ekonomisko uzplaukumu. Abi pētījumi pierāda, ka šī ir divvirzienu kustība. Kad cilvēki, kuru rokās ir ekonomiskās attīstības instrumenti, ir dziļi ieinteresēti kultūrā, tad kultūra velk sev līdzī ekonomiku ar tikpat spēcīgu vilkmi, kā ekonomiskais ieguldījums ļauj uzplaukt kultūrai," viņa secinājusi.

Pilsētas mērs Kārlis Gotlībs Ūlihs kā flautists piedalījies pirmajos vācu dziesmu svētkos Rīgā. Miķelis Valters bija Liepājas latviešu teātra pirmajā pastāvīgajā trupā, kuru noformēja 1892.–93. gadā. "Pilsētas turīgā laudis ne tikai atbalstīja kultūru, bet to milēja, patērēja, bija līdz ausīm iekšā. Šis fenomēns ļāva visus Otrā pasaules kara gadus

teātrim nepārtraukt darbību, līdz fronte jau bija pilsētā. Pirmā pasaules kara laikā divus gadus bija pārtraukums latviešu izrādēm, bet spēlēja vācu teātris," saka pētniece.

"Padomju gados teātri bija latviskās kultūras un latviešu valodas salīņa. Katrā sevi cienošā lielākā uzņēmumā Liepājā bija pa amatiereteātra kopai. Liepājas teātris bija intelektuāles pulcēšanās vieta. Olafs Gūtmanis ir dziedājis Liepājas operā, mums ir ieraksts no "Toskas". Nedrīkst aizmirst Baltijas flotes teātri, kas visus padomju gadus darbojās krievu valodā. Tur Ligita Dēvica ir sākusi skatuves gaitas. Divkopienu sabiedrība bija, bet teātris nebija nošķirta sala. O. Kroders ir rakstījis recenzijas par gandrīz visām flotes teātra izrādēm, arī V. Freimane," atklājis V. Lēvalde.

Videofilmas tapšanu atbalstīja Liepājas Kultūras pārvalde. 2022. gada sākumā tā būs gatava un skatāma bez maksas. Rezultātu nodos Liepājas teātrim, Liepājas Tautas teātru aktieru biedrībai, kura ir projekta iesniedzēja, Tūrisma informācija birojam, bibliotēkām. "Ja līdz 2027. gadam taptu šādi videomateriāli arī par citu kultūras jomu tradīcijām, Liepāja varētu šādi parādīt, ka esam cienīgi būt Eiropas kultūras galvaspilsēta," atzīst V. Lēvalde. ■

KURZEMES KULTŪRAS PIELIKUMS

Iznāk vienu reizi mēnesī.
Izplatīts kā reģionālo laikrakstu "Kurzemes Vārds", "Kurzemnieks", "Saldus Zeme" un "Talsu Vēstis" bezmaksas pielikums.

Kurzemes Vārds

Internetā pieejams izdevniecību mājaslapās kurzemnieks.lv, sz.lv un talsuvestis.lv, kā arī reģionālajā portālā liepajniekiem.lv.
Redkolēģija: Daiga Bitīniece ("Kurzemnieks"), Mairita Balode ("Talsu Vēstis"), Linda Kilevica ("Kurzemes Vārds"), Andra Valkīra ("Saldus Zeme").

Saldus Zeme
LAIKRAKSTS BROČĒNU NOVADAM UN SALDUS NOVADAM

Talsu Vēstis

Projekta vadītāja:
Anda Pūce.
Kontakti:
tālrunis 26436485,
e-pasts anda@kurzemes-vards.lv.

Kurzemnieks
LAIKRAKSTS TĪDUSKURZEMĒ

Pielikumu izdod un finansē reģionālo laikrakstu izdevniecības.